

Miroslav Krleža

Balade Petrice Kerempuha

SADRŽAJ

PETRICA I GALŽENJAKI	3
NI MED CVETJEM NI PRAVICE	5
GUMBELIJUM ROŽA FINO DIŠI	7
VIGILIJA ALI STRAŽA NOČNA	7
LAMENTACIJA O ŠTIBRI	10
SCHERZO	14
SANOBORSKA	16
KRAVA NA OREHU	16
STRIC-VUJC	17
TUROPOLSKA REŠTAURACIJA	18
KEGLOVICHIANA	19
PO VETRU GLAS	29
VERBUVANKA	31
LAGERAŠKA	32
KHEVENHILLER	34
CARMEN ANTEMURALE SISCOENSE	35
PO MEDVEDNICI	37
HARCUVANKA	38
VERBÖCZY	39
NA MUKAH	40
V MEGLI	44
POGREBNA PESEM PILKOV POD SISKOM	45
KRONIKA	47
BOGEČKA	48
CIGANJSKA	50
NOKTURNO	51
KOMENDRIJAŠI	52
BABA CMIZDRI POD GALGAMA	59
SECTIO ANATOMICA	60
KALENDARSKA	61
GALŽENJAČKA	64
MIZERERE TEBI, JERUZALEM	65
NENADEJANO BOGČIJE ZVELIČENJE	66
PLANETARIJOM	67
TUMAČ MANJE POZNATIH RIJEČI, FRAZA I POJMOVA ..	85
ABECEDNI POPIS PJESAMA	112

PETRICA I GALŽENJAKI

A. D. 1570

Na galgama tri galženjaka,
tri tata, tri obešenjaka,
pod njimi čarni potepuh
tamburu svira Kerempuh.

Smude, cafute, kaj vam je teca
zežgala lice kakti pereca,
glas posluhnète kajkavskog jazbeca!

Se je to vražnja zamotavka,
pod tabanom goruča žerjavka,
a hudodelnika raščetverenje
najsakodnevnejše je nam pripečenje.
Zgubljenje glavno, strašna kaštiga,
človek se denes friga kak liga.

Si sfruštani i zbulani kaj šmerčete bez nosa,
bistričkih bogcov procesija bosa,
čifutski signum: zlamenje žuto,
rastergla nas kobila je barzo kruto.
V grofovske gajbe ruži lancov vaših tanec,
a Petrica, žalosni pismoznanec,
kaj nikaj spametnog zmislio nesem
neg tožnu ovu kerempuhovsku pesem,
pod galgami kaj ju stambural jesem.

Tak je na svetu da za najvećšeg suca
smert se s kosum vre okolo smuca.
Ne bu ni on lajal navek: "signare -
cum ferro" pekel bogčije kosti stare.
Jemput bu vre negdo "signare cum ferro"
ftargnul i pretargnul to gospocko pero!
Zapamtite kaj vam je Kerempuh rekel:
Hudi bu biškupa odnesel vu pekel.
I Šatan bu spekel grofe i prebendare,
gornice i činža prepune ormare!
Kervavo nam je telo Veronikin Robec,
vre svira v trombentu tovalruš kmet
Matijaš Gobec.

Galge, šibe, sohe, žgalnje,
žveplene vruće skolke,
prangeri i klade
i smerti druge tolke,

pak v turnu i v gajbi kervave parade,
za kmetsku glavu tanec bez pomenjše gnade,
ni v peklu još ni bilo tak smolave balade
da ne bi gladnuš bogec ki od glada krade
na kraju konca zvitezil svoje jade.

Se naše rane, solze, kervave kaštige,
zdroblena kolena, prebite kotrige,
v lobanji luknja, na galgama još brige,
se to su ipak dragom bogu fige,
gda biškupi kak klafrave papige
pod galgama se mole za blagoslov verige.

Ar: "Če si fkral kozu moraš dati vola."

Gdo ima vola, taj ima puna kola,
a zakaj da fkradne kozu kak potepuh i lola.
ak more vernut za tristpet ranjčkov vola?
Čverči mu pod tecum zato sa bogčija gola
i zato su ga zavezali na štrik
da zible se kak pravde spomenik!
A da bi ga oprali od smertnega greha,
z terbuha su mu zrezali za orgule meha,
presverdlali mu oko i tu žaklinu slepu
obertali po gradu na kobile repu.

Paličje, korbači, Herodešove šibe,
tenfaju denes bogce kak krepane ribe.
Nad žveplenim ognom zmučeno lice
jene reš pečene copernice.

A biškup v plašću damastnog pluvijala
popeval je z starinskog misala,
gde latinski se prevučeno pove
da bogcu navek za kmetsku glavu gre.

Ti pismoznanci naši, dični i čalarni,
o, ti humanisti prehumanitarni,
dijaki ti naši grabancijaši,
se je to žoltar pri čarnoj maši:
kačjega čemera v getsemanjskoj čaši,
gda bahornica s pilkom po orsagu jaši
s hahari, z grobari, peklenskimi pajdaši.

Gdo plašća nezna z vetrom obarnuti,
more kak sveča na vetru ftarnuti.

NI MED CVETJEM NI PRAVICE

"Ni med cvetjem ni pravice",
rekel to je fijolice
smardlivi terputec,
jalnuš, tvardogutec.

"Lepe ti je, lepe ti je
fijolice dišeče,
kad se pava po stezice
prek gartlica šeče."
"Teške je nam, teške je nam
na kokošjoj paši,
s prepunčecom, z grintom, s ternom,
žalosnimi pajdaši.
Sunčanice, rožmarin,
leha puna georgin.
Mačuhica, francižkan
dišiju kak marcipan."

"Glavobolka, bogi cvet,
glava zna od nje bolet.
Kopriva grize, a lopuh
kak kačje mleko ima duh.

Žabnjak, osjak i peršin soldački,
se te plante nečeju ni mački.
Kak mozul imaju vonjhu,
kak smardlivi spuriš,
od njih nigdo nigdar je ne imel niš."

"Dok v božje plahtice
kakti vu zipčice,
Isusek mali spi,
v cinduli i šašu,
v puhlivem jandrašu,
v kopitnjaku, v trubentice
niščega ni."

Zajček, gumbek, bažulek i slak
čuli su terpuca kak punta se bedak.
Pak rekel je gumbek: "Ti si bedak,
to je tak vola božja, pak ima biti tak"!

"Ni ja nis roža ni fergismajniht
ni dijacint, ni holer, ni admiralov cvet!
Ja priklonit sem gumbek, a nis dišeča teja,
pak srečen sem kak gumbek, kad nis Galateja!"

A rekel je terputec: "Slatki vi gosponček,
naj daju mi jen preponizni pardonček,
kajti ja ne klimam sakom kakti zvonček!"

"Vi v gartlicu dišite, kakti mačuhice,
a nas pak zoblu vrapci i tice krilatice.
Po nama smrade krave i cigan se posce,
na kačino mleko, na zimolezine.
Vu plahiticam vašim božje dete spi,
na piriku, terpuca ni vrag ne gleda."

"Ak pak će bi tak, da na svetu biti ima tak
da na jenog krava i cigan se sce,
a drugi pak v gartlicu kak admiral diše,
če ima biti tak, naj onda bu tak,
a ja, kak jalnuš, gladnuš i bedak,
del si bum za škrlak goreči čerleni mak
pak nek dojde veter, sivi severnjak!"

"Severec, kozoderec, skunkačov strah i kač,
raznesel bu vre farbe s pisanih vaših gač,
a nami bu sejeno, mi tak sme polski drač,
bespuci, terpuci i kravji kolač!"

GUMBELIJUM ROŽA FINO DIŠI

Gumbelijum roža
fino diši,
na galgam se bummo
zibali si.

Hej, haj, prišel je kraj,
nigdar več nebu dišal nam maj!

Zavijal celu noč stekli je pes,
celu noč pilko nam hoblal je les.

Z scalinom nam buju prelejali grob,
v pesje gnojnišče zlopatali drob.

Gumbelijum beli mertvečki diši,
z galgah se nigdo povernul ni.

Hej, haj, nek cvate maj,
nigdar nas v pekel taj
nebu nazaj.

VIGILIJA ALI STRAŽA NOČNA

KAPTOLSKEGA ŽITKAPISCA VITIZNANCA
I MEŠTRA ARTIS SCRIBENDI IGNACA
VLAŠKOVULIČANCA

A. D. 1530

Virostovnik skoznujuči,
pesek v klepsidre tekuči
gledi cureti celu noč.

Z nuternje prorokujuči
biškupov Trijumf dojdūči,
straži prez sna verzotoč.

Skoznujuči, malajuči
laži v Biškupov Misal,
kak kerv čerleni Inicijal,
zetskano razetkujuči,
dvojmba ga vu mozgu muči
da Biškup je Sardanapal.

Dalmatika brokatna,
benečki raknič,
biškupski ščap v roke
kak hijerozolimitanjski bič,
od sega v temu Religije ni nič.
Biškup je vražnji fičfirič,
znutra vočje lakom ftič,
kak stvoril da ga je hudič.

Penezolovec, škudolizec,
skupec, klafrac, sladobizec,
v Kronike kak dični muž
ostal bu taj grešni guž.

Falšno poživinčen zver,
taj zlatovusti zlatoper,
črez vaticanjsku prešel Dver,
kak Trijumfator Kardinal
bu v Rimu Pape kušlec dal.
Klobuk trojstručni papinski
ga kinčil bude istinski.

A on pak jalni žitkapisec,
prebende masne gladnuš, lisec,
tentolizec, vitiznanec,
gladni vlaškovuličanec,
žalosni knigar, prepisavec,
dijačkih verzov ziskavavec,
biškupske dike namalavec,
nesramnolažec, dvorjanski norc,
z terbuha govoreči škvorc,
gladnuš, jalnuš i kruhoborc,
skrovnopisec, računar,
černiložderec, zdeličar,
frule stropane piskač,
šipuš blatneh dostegnjač,
bogec v klupku čemernih kač,
klobukov tujih natikač,
kebrojedec, hračkolizec,
obšanel, tentolizec,
virostovnik, stekli pes,
od hektike rascufan ves,
kaj celu noč ga grize bes,
bu krepal bogec bez penez,
brez blagoslova, brez nebes.

Ah, da je barem Lutoran,
na ognju peklenskom zežgan,
v roke noseč liljom cvet,
da vleče se črez svet spreklet,

popluvan, zbulan, zdruzgan smet,
na prangeru Poet Propet,
tak da je Atlas, Tverdostenec,
Pravice četernja i zdenec,
kinčil bi ga lavorični venec,
sem hipokritom bil bi vočji strah.

Iz vust smardlive duhe žmah,
nuternje laži gnjili dah:
se čarno kak posipni prah,
circumdederunt, pogrebni dah,
se pepel, greh i laž i prah,
merlički pot, mertvečki vzdah,
prežgana juha, pišivi grah,
molitve v vutleh sandalah.

A Biškup hudi, stranjski Lah,
dijakov vrag, kaptolski strah,
fratarski strah, mertvečki dah,
kotrigah trulih sperhli žmah,
se pepel, greh i smart i prah.

Virostovnik skoznujući,
pesek v klepsidre tekući
gledi cureti celu noć.

Z nuternje prorokujući
Biškupov Trijumf dojdjući
straži prez sna verzotoč.

LAMENTACIJA O ŠTIBRI

PAVLU ŠTOSU HORVACKEMU VITIZNANCU KI
KIPA DOMOVINE NI SPOZNAL NI PREPOZNAL

*Došel je kumer s kurnriči,
prišel je kumek s piliči.
Za štibru donesel je klobase,
miš mu je pole popasel...*

Falen budi Jezuš Kristuš,
lubim Jim rukice, Poglaviti,
sluga sem pokoren,
kaj smem k Njimi priti?

Sem došel, bogme, štibru platiti!
Graščicu gradsku Grajaninu.
Prebendaru pak mletvinu.
Gospodinu podimčinu,
pohižninu, ognješčinu.
Magistratu maltarinu,
tovar, tlaku, govedšinu.
Velečasnom presvalščinu,
Kapelanu martinščinu.
Cimtorijumu osvalščinu,
rokovnicu, žirovinu.
Varoškem Sucu sajamninu,
maltarinu, kerčmarinu.
Kaptolomu brodarinu, tičarinu,
a bogme i dervarinu!
Dominalnem Gospodinu
hižni ranjčik: škuda cvancig,
urbarijum arenjdalski:
vagan jajca, sedem janjci!
Kontraktušu terezjanjskem
tri šonkice, rizling lanjski.
Zemalskome Gospodinu
pašarinu, ciglarinu,
lugarinu, ribarinu,
lovne cucke, tersovinu.
Za činž Grofu desetinu,
harač zlatni: tri forinte.
A Pisaru gusku, forint,
za tri kapi čarne tinte.
Za vuzemski liter vina
sedem grošov pajcovine.
Orehov vagan za aldomaš

vekovечne odvetćine:
Repudiare, Asperuari,
kmetska tikva se pokvari.

Porkolabi i drabanti,
kastelani i vahtari,
kaputaši i mežnari,
dacari i kapetani,
porez, daće i procenite
kmet dužen je još od lani.

Prebendari, kancelisti,
kaprali Kompanije Christi,
kancelari, generali,
veliki i mali krali,
Sardanapali i fiškali,
klajnja Jim se mužek mali.
Kušuje Jim voćje stope,
kervave kaple ž njega škrope.

Lubim Jim rukice najponiznejše, Presvetli,
štribra nas jaše kak Hudi na metli.

Sluga sem pokoren, Prepoglaviti,
kaj morem ž Njimi v kancelarije biti?

Prosim Ih kak Boga, Preuzvišeni,
s tim činžum za živeti, bogibogme, više ni!

Naj zemeju na znanje, Velemožni,
da mi sme lojalni, pobožni i podložni!

Kistijant Jim želim, Gospon Grof,
se moje je Njihovo: moj žitek i imetek,
moj lov i moj krov!

Pozdravljen budi Jezuš, Gospon Velečasni,
z luknom sme letos opet malo kasni.

Naj samo zapišeju to, Veleučeni:
bili sme globleni, zaperti i tućeni!

Gladni smo kruha, Magnifice Domine,
za cipovom belim nam curiju skomine.

Oprost od činža Ih prosime, Uzoriti,
od Vuzma nijemput nigdar sme ne bili siti!

Zakaj opet, lubleni Illustrissime,
na špangi kak klobase visime?

Zakaj čepime v gajbi, dragi meštre?
Čkomite: sad nas buju deli na benečke kleštre!

Po nami se Njihovo Gospoctvo
vre dugo špancira,
za kmeta ne neg peklenog kristira.

Oni su z nami jako hudi, dragi Gospon Špan!
Na Markovem Placu sedi kervavi Bišкуп Ban!

Kmeta su Dožu kmeti rastergli
ze zubi kak cucki.
Naj nam rastolmače: kaj je i to bile lucki?

Bišкуп je Gubca spekel kak goluba v rajngli,
a Biškupa su v nebo na vanjkušu nosili ajngli.

Zakaj ni bil krotek i priklonit kak se šika,
kak puž nek bu muž, a ne kak rogi bika!

Pogleč Gospočiju, Poglavitu i Velevažnu,
kaj te ne oberču na činžu kak vola na ražnu?

Vrag ti nosi znanost, doktore, magistre,
bolše vrači naša Mati Božja v Bistre!

Oni su naš Gospon, Patron, Plemenitaš,
dobročinitel dobri, kak dobri Otec Naš!

Presvetli, Preuzvišeni, Veleučeni i Poglaviti,
kaj smem tri čebra srebra kak štibru platiti?

Sina sem prodal v Ameriku, na Javu,
tri čebra srebra za glavu kervavu.
Sina sem prodal v meglu, v tuđinu,
od pijavki da platim desetinu.
Sina sem poslал v sedmegodišnji rat,
v ratu sme krepali vre tulko krat,
da bi nam Cesar mogel dobre spat,
naš Lubleni Cesar v svoje hiže carske,
a mi pak pri naše šesnaeste
varaždinske, belovarske.

Varmedije Sucu sem dal kobilu Micu,
i dva talera za gornicu.
Valaš talera za valovnicu,
a tlaku peške dana tri ozgora:
to su još iura regalia minora.
A gdi su aldomaši i mito sake fele,

za žaklec carske porezne tabele?
Kuruzu i lanjski vinski desetek
za tega vraga sem dal na dospetek!
A gdi je još biškupska alamižna,
cerkveno lukno pak potreba hižna?
Korpu jajec i sedem kokošek
dal sem na Miholje za regrucki strošek.
Na kotaru pristav fučka kak ftiček,
da muža oguli za kmetski pretiček.
Štibre naturalne i banderijalne,
arende, prebende, rokovnice farne,
se to su muke kak čarni beteg čarne.
Se bi to negdi jemput trijeb bilo
nekom rastolnačiti:
da nemre kmet plačati kad mu penez ni.
Ar zato, bogme, tolnačnika ni.

I tak kumek s korpum i s piliči
saki dan na našim vratima zvoni.

Lubim Jim rukice, kaj nebi malo sliv,
grunt nam je na bubnju,
vrag sam zna gdo je kriv?

Naj zemeju, prosim Ih, prelijepe mušanke:
korpu za banku, korpu za pol banke.

Naj zemeju, Gospa, jajec prepun koš.
Tri vagana još za jen pišivi groš.

SCHERZO

A. D. 1590

Dudaša i jopicu
v deždljivoj markloj noći
Martinska Guska zestala je:
"Kam grete, pajdaši,
povečte me!"

"Bakuša Boga iščemo, draga,
jen lagev da žganja otpre nam!
Pajdašica, pojd ga iskati z nam!"

V bertiju su zašli gdi riba čverči,
v ponjve moruna se v olju kadi,
vragomlek trava kak badnjak diši.

Tu tolvaj jen morski je vino pil,
kositrener bilikum po Guske razlil.
Martinska Guska je tolvaja
s krelutmi fajtnemi zmotala,
z biškupom masno sklopotala.

Dudaš je jopice jen kalež žganice
da zbatri jopicu nalil v požirak,
jen frater pavlinec, z čubom kak mlinec,
kaj čkomel do teg kak mutlast mutak,
je počel popevat kak sam hudi vrag.

"V deždljivoj markloj noći Ovidijuša je dobro čitati,
kod tega vraga vračtvo za vuloge pitati:
podagram tollere nescit medicina.
Ak te žiga v kostmi, popij pehar vina,
kaj vino je još navek najbolša medicina!"

"Ja sem svoja jajca odsedel v Firenze
i cerkvenim knjigam pregrizaval herpte.
Nabubal sem se prevučene recepte.
i Svetim Ocom krunil lavorične vence.
Kaj imam od tega?
Beteguv šerega!"

"V mehuru žučnem čutim iglene kamence,
a spravlal sem kak čmela učenosti vojska,
da v božjem orsagu postanem tvarda Vojska.
A kaj sem denes? Senca i senca svoje sence!"

"V komorice veruvani žitkapisec,
Pavlin, Otec, gvardijan i lisec,
kaj se polehko z dana v dan shlapljuje.
V meni greh još navek kakti Grifon kljuje,
ja se iščlovečujem.
Človečansku narav kak srab smardljivu slačim,
dijakima laži za istine tolmačim."

"Spovedam se, valujem se, pred fratrima se sramim,
molim se i čitam, z molitvum se dramim.
Postim, klečim, štimam, čutim, trapim,
za luči biblijskom kak za vanshajanjem vapim."

"Tenčine same, zgingavanje trudno,
smartnonosno nahajanje z dana v božji dan.
Ja štimam, sudim, čutim da sem Lutoran."

"Od herptov su knjižnjih zdraveši
fazanski slatki herpti!
Belzebub s peklenimi biskupi, adepti.

Ponjva prasečine, slatke devenice
i fašnik pijani neg smertni plač device.
Vonjha debele, červene dekle kmetske,
kak kutine tvrde bele, tople cecke."

Dudaš i jopica, čarni tolvaj morski,
pijan i plačuči jen pavlin zagorski,
z Martinskom Guskom se je zmotalo se.

Jen šišmiš zrušil lampaš je na tle
i čarnimi krelutmi utarnul te
pijane, mračne grešnike.

SANOBORSKA

Tri fertala na cušpajz
celu noć je brundal bajs,
Stepihlep scufanih gač
plél se je kak peti ketač.

Posudiček je zgubiček,
a peharček pak fkanjiček.
Slanine nigdar nebu s pesa
niti povratka iz lesa.

Prasica je znesla jajce
kak roktavo kokodajce.
Babi v ruke procval ključ
z guskom pečenom iduč.

Zablejala se želva v jajce,
zakukuriknul mali pajcek.
Lešnak je skočil kak fačuk,
na Gradu je zapeval čuk.

KRAVA NA OREHU

Krava na orehu,
cirkva v mehu.
Pozoj v zobunu,
kak kusa v čunu.

Na pričesti štriga,
v žepu figa.
Muha v vreloj kaši,
roda na maši.

Za sto let ni mesa,
ni čavla, ni lesa.
Pijme ga, škvorci,
mudri Sanoborci!

STRIC-VUJC

Stric-vujc, stric-vujc.
Idu babe sa zornice,
veter ščiple nos i lice,
muž bu dobil zanoftice,
zakaj nema rukavice?

Sanjinec lešči,
iskri se i blišče.
Zajec mamu išče,
sneg škriple i blešči.

Stric-vujc, stric-vujc.
Zaružil je tujc
na čarna vrata hižna,
starinska alamižna:
vu ime Baltazara,
vu ime čarnega cara,
egiptovskog Gašpara,
udelite krajcara!

Badnjak za pečjum,
Vuzem na drvocepu.
Kuhamo sarmu, klobase
i kiselu repu.

Stric-vujc, šic-mic,
kraj pisane pečenke i devenic.

Al biti gol, kak goli bažolek,
Pod jaslicam, kadi su oslek i volek
jedina peč, kak marhenjska sapa,
i biti bos kak bosa capa,
a nemat niš neg bogečkog ščapa,
gledat na nebu mlaji serp,
kak gnjili canjek zamotanjek,
od osmujenih cunj i kerp,
i biti kakti samec pes
bez domovine, bez penez,
a na te laje saki pes,
pandur za petom, Herodes,
biti fačuk i smujin sin,
tega je preklel sam Gospodin!
Temu je sam Belzebub i stric i vujc,
stric-vujc.

TUROPOLSKA REŠTAURACIJA

A. D. 1848

Nemškutari prekleti,
s pemskimi dijakriči,
kaj na slovom
lepečeju kak ftiči,
Latinščinu nam našu kvariju norčaki.

Mi nedamo jezika kaj v Lukavcu i v Mlaki
kak demant blisiče naša đundanosna reč,
kaj tverja je neg jesu
i Hapšpurg i Šenprun i Prag i Beč.

Nam dosti je predosti ilerskog požderuha već!
Fkanjilonosci to su, falšivi prepisavci,
krstače to su, guži, gube, prasci i žmigavci,
bedaki, jakobenci, kramari i kukavci.

Kucovlahi, janjičari, letoralci, graničari,
Latinščinu se nam kvari.
Ti čalarni domoroci,
z vana surka, z nutra koci,
pišeju kak govedari,
a ne kak naši pavlinski oci,
naši pismoznanci stari!

Ti frassi gladni, fuchsi, demetri, vlaški gerci,
kaj v kamarilu bleje kak tepeci,
to su sami gaji, carski oficieri,
semi jeno oko pod bečki topferl žmeri.
Danas su puntari, zutra buju žbiri,
čarni su i žolti ti ilerski špaliri!

Turopolci, Međimorci, Varaždinci i Klanjčani,
Grajani na Gracu Gričkem, slavni Vlaškovuličani,
naj bu komeš domorodec onaj isti kaj i lani!
Gdo ilerski danas laje, zutra gledi de te fkani!

Gdo hoće gulaša orsaškega pojesti,
taj s komešom gre po turopolskeji cesti.

KEGLOVICHIANA

TRIJUMFALNO I NAJPARADNEJŠE VUZNAŠAŠČE
VNEBOZETJE I VULEZEK V NEBO NJIHOVEG
PREUZVIŠENOG GOSPOCTVA GOSPONA GOS-
PONA GOSPONA I DOMINALNEGA GOSPODINA
GROFA BALTAZARA MELKIORA GAŠPARA
KEGLOVICH A CESARSKOGA KIRASERSKOG
OBRISTA I NJIHOVEGA VELIČANSTVA PRAVOGA
KOMORNJIKA NA NJIHOV PEDESET I SEDMI
ROJENDAN NA HERODEŠOVO A. D. 1779

*Qui bene bibit, venit in coelum.
Kaj muž zna kaj je čokolada.*

Vlakjeranem zicu
kočije dunajske,
kak z germlavinum, z belci
dvanajstemi,
pod Turen Nebeški tverjave rajske,
vu kočije z dvanajstemi belci,
dogarmel je prek kvaternega posta,
kak po deskah demantnega mosta:
Grof Keglovič, obrist, kirasjer, gavaler,
komornjik, pijanec, carski oficer.

Grof Keglovič, kaj nosi barjak i pancer:
od Cirakog i Kalnega Potoka,
s podrumom bermeta na trideset lokota,

Baron od Ribje Mlake, Jablanca, Bukovca,
z čebrimi prepuni kufra, kinča, novca.
Baron od Koldušije, Červlivog Štakorovca,
Zet Loncknehta, Hofmejstra, gegača Montenovca,
od Grofice Jape, dunajskega udovca.

Grof Keglovič, Grof od puhlivog Leskovca,
Mačkovara, Rakitja, šlavonskog Kunovca,
Monjeroketača i bednjanske Bare,
kaj segda ima pune kozle, koše i hambare.
Sin bačanske Irene, ostrogonskog Bakača,
ki na garbu nosi čarnega kukmača
i kozla, kaj ga nigdar neje
fpikla lutoranjska Kača.
Ki v Jeruzalem je poslal galiju forintača,
i tak Svom Grofovstvu rezervjeral

stan i koštu v nebu,
da Keglovičum nigdar slabe iti nebu.

Šereg kohov, kuhač i sokačic,
pečenjarov, dinerov i krušnaric:
troja kola riglah, rajnglah i plehnateh rolov,
pratfanov i pekvah, za šloprok pet volov,
troja kola rib, buncekov, karafijolov,
sokačov, kohov i sirarov,
licitarov i mlinarov,
pekarov, kruharov i kuharov,
sluganov, španov celi marov,
jena cela regementa
pod komandom koha Šenta,
oberkoha von Mindsentha,
se je to v nebo prišlo z Grofom,
grofovski kinčeni Dvor,
z grofovskim kinčenim Hofom.

Na komandu von Mindsentha,
zabrenčala je trumbenta,
pokazal se Sveti Petar
vu mentenu obersenta.
Otparl se je božji stan,
a Sent Peter (kak oberšpan)
zaželil je Grofu dober dan.

"Želim Jim Gospon Grof, kistijant,
pitšen, naj samo zvoliju, Ekscelenc!
Za Njih je se vre spremno:
kvarter i košta, pinta i kredenc!"

Grof Keglovič, kak krizbam
vu blesku carskeh žulenc,
v mentenu palma, prefini gavalier,
vulezel je v nebo kroz kmetski špaler
Svojih kohov i Svojih sokačic,
Svojih pečenjarov i Svojih krušnaric,
kaj su dervene stale kak sanoborske štruce
i zijale v Gospona na zicu karuce,
se te bedaste dekle, inaši i puce,
verni cucki, zdresjerane kuce,
kak mehnul je Svetom Petru serbus,
ki pred Njimi v habtaku
je priklonil Svoj Tremfus.

Z jenim perstom na oberštarske čake,
kak Grofi odzdravljaju bogečke proščake,
doteknul se Grof srebernega šilta,
kaj Svetom Petru kak nadrišpanu gilta.

Pred Grofom su maršerala tri ajngela generala,
 za Njimi pak vu tamjanskoj pari
 tri ajngela kak barjaktari,
 za njimi pak kak proštenjari
 sokači, kohi i sirari,
 licitari i mlinari,
 vešerice i ražnjari,
 inoši, špani, kumordinari,
 hajduki, husari, nadrišpani,
 kapelani, vicebani.

A na repu špalira, da su tu bandu fkani,
 v zobunu grofovskem, kak grofovski soldat,
 Imbro Skunkač, piličar i tat,
 kak gujšter se prešmugnul črez nebeska vrata
 i zrušil se kak klada:
 nebeška parada,
 tu tri su regemente ajngelov trompetale trata-rata,
 trata-rata, erdegata,
 nebe je za Grofa, a je ne za tata!

Z jene slatke licitarske kule
 su svirale kak komin na vetru orgule,
 zveličajuč čuture, pokale i žmule.
 Čuli su se glasi kak z terbuha basi:
 "Vivat Gašpar, v nebe dobre došel da si!
 Vivat Obrist Gašpar, Kartaš, Gavalier,
 nebe je pečenke fazanjske pun tanjer."

"Seh horvackih likerov prevučena Minerva,
 kaj z srahljivci, s pehari i s kelihi zveni,
 pak polpintene žmule na jen dušek znišči,
 seh muškatov, bermetuv Magistra Minerva
 črez čuturu i kupe vuči luckog červa,
 da žitek je za Grofa pratfan pun kuglofa,
 a je ne za drugo neg da se poje i šnofa.
 Gdo vanshajanje hoče najti na tej životnej cesti,
 taj mora furt piti, furt piti i jesti.
 Gdo z kuglofa žere same slatke cvebe,
 taj najleglje dojde vu grofovsko nebe."

Gdo pintu more vu se zlejati,
 taj lahko bude mogel spati.
 Gdo dobro spi, brez greha projde,
 a takšni pak vu nebo dojde.
 Gdo hoče tak vu nebe iti,
 taj navek mora pijan biti."

"Seh čebrov, brentah, škafov, čaturah i šefov,
barilcov, sudov, vrčov, peharov i kant
naš Grof, Gospon Obrist, bil je najlojalniji fant!
Z bačvah, poličuv i rizlinga punih flaš,
z lagva se je molil Keglovičijanjski Otec Naš:
Trojstručni dar od boga dan
su ženska, vino i duhan.
Gdo s tega hoće ziti van,
taj osel je i zgubidan.
Mudro je speval Marchese Frangipan:
Što težaci prideluju,
naj ležaci nasladuju!
Zato Grofi brunde kuju,
z sraljivci se utarkuju.
Gdo tak neće, nek mu buju:
tri lukne v terbuhu,
neg potkuje buhu,
neg mu pavuk zraste vu dlakavem vuhu!"

Gledi Imbro Skunkač kak nebešku juhu
v srebreni tanjeri ajngeli dušam služe.
Orgule sluša, popevke posluša,
cokoće mu v gaćah kokošarska duša
i samo čeka da ga ki vrag ne operuša,
med nebeski gosti tata i gladnuša.

Imbrek Skunkač, brabonjkov brat,
tolvaj, jalnuš, piličar i tat,
z repum med nogami od straha kak pes,
išibran, poplivan, zecufan ves,
smuca se kak tenja po tepihu nebes.

Gledi Svetog Petra vu plameni ključ
i šmugla se pod stolom kak kusa iduč,
jer ak ga vloviju bu bučkuriš šuš-muč,
i tem veselju rajskem prebarzi konec: fuč,
kak rožice dišiju pečenke v gladnih pluć!

Gledi Imbro kak se na ražnju obrača vol,
a pitvinah i žranja prepun je grofovski stol:
rigle, rajngle, plehnati rol,
pekve i zdele, pekmez, karafijol.
Tremfus se kadi i komen dimi,
kak frulica na vrbi popevle ognišće.
Gverc i paper, lavorično lišće
Skunkača kak oblizača išće.

Za pet ran božjih, za tridesetri sveca,
 v rolu sfilana fazanova prseca,
 z reš pečeni mlinci od pereca.
 Imbro Skunkač, stari sladobizec,
 kak kača se zagledel v portugizec,
 na fedrihu zriban celerov je koren,
 na kolači kandlincukor zgoren.
 Tu mendul i rogačov sakojačkih fel je
 (bažul i zelje bogečko veselje).
 Kmet kave nema ni za smartnog leka,
 a tu: šnefovog je dreka, na piškotah špeka.
 Na maslenom kropu hmelinate pistrange,
 cukorpohorajov kak od špicfirange,
 jarebice, fine ftice,
 prepelice, krilatice.
 Pak kečige i auštrige,
 afrikanjske slatke fige.
 Orehnjače, makovnjače,
 oškoruše i kolače,
 mendule i pomoranče,
 marcipane i rogače,
 se se dimi, se natače,
 se se puši kak vulkan
 na Gosponov pogrebni dan!
 Zelenače iz hajdine,
 fedrih, špicflam, govedine,
 kuretine, teletine,
 cimet skuhan vu pitvine,
 od kačje juhe hladnetine,
 bravetine, janječine,
 vubrane na mjesečine
 svetojanske šparge mlade,
 cušpajz z rezanci ze čokolade,
 pak muštarde v safalade.
 Oškoruše i mušmule, štrudljín z mesom i mendule,
 orehnjače, makovnjače, pune gače, pune hlače,
 sira, smerdljivoga spuznjaka,
 vepra, škopca godišnjaka,
 morun: meter i pol saka.
 Tri koša na olju spečenih pužov,
 kak tenta čarnih spohanih gužov,
 na majoličneh zdelah, na cinkovem tanjiru,
 grofovske karmine na nebeškom piru.
 I ajngeli su sami te sladobize jeli,
 ak i nesu zube ni požirak imeli.

Nad stolum i med tum gospodum
 Arhajngel Gabrejel, stoloravnatel i kum,
 s polpintenim žmulom se stal: silencijum!
 Začkomeli su gosti, utihnul je šum,

Arhajngel je začel z božjum milostjum:
"Pijmo vu Vaše Zdravlje nebeški bilikum!
Vašoj gospockoj milosti sluga sam najpokorneši,
Oni su, Gospon Grof, na Vuzem klečali pri meši,
Oni su navek bili korteš božji med božjimi korteši,
Dekret je vre potpisan
da Ih seh grehov zemalskih, blatnih reši,
kajti je kod Njih sam Sveti Mihal
prešal muškat na grofovskoj preši.
Gospone Grofe, mili naš goste najpresvetleši,
če človek ne pije - lahko smartno zgreši.
A Oni su navek postili z blagoslovom Pinte,
zniščavajuč premudro luciferske finte.
Pijmo za zdravlje Vaše i Vaše pokojne pajdaše,
za Madame tres chère et adorable Comtesse,
Gospe Grofice v paradi grofovskog kinča
i grofovskih penez.
Naj zemeju na znajnje da ja sem Vaše milosti
diner najpokornejši jeden,
da fertuh Njihove Sence pocmačem,
ni tega nisem vreden.
Ovo je arhajngelske zdravice verzuš,
ajngelski čeden (ar je ne posleden),
pijmo vu Vaše zdravlje tridesetri čebra
i devedeset i deveti beden!
Se naše dominae colonelissae
i dominae overstlajdnandissae,
se naše Clarissae i Baptissae,
v tamjanu te čarne mise,
grofovske štrumfe i čokolad-kaprise.
Prosim Jih da mi ne zamerète
kajti mi se jezik plete,
ar ja Jim napijam vu ime Čete,
arhajngelske, nebeske, svete i presvete,
i prosim Jih da ovaj Bilikum zlejète
za Kegloviča grofa od požunske dijete,
ki zveršil je se vinske banske fakultete!
Za Kegloviča grofa, z jezer visokimi ormari,
kaj je Turke strelal z vinskemi pehari,
krampampulu pekel s curam i s husari,
lumpal po Beču s Francuzi i z Madžari,
kak si horvacki vinoznanci stari,
kaj nesu, kakti zubnobolci, kruhoborci, čarnoškolci,
tentu nosili vu mošnjah i v tobolci,
neg su, kak Horvati, Turomezeški Turopolci,
mesto turske glave kopuna pekli na kolci."

Imbro Skunkač, kokošar i tat,
gledi spod stola v taj nebeski kraval,
skomine guta: "Vrag vas gospocki dal,
ter vas stvoril i dal!"

"Ti havravci drempavi, gutavi trclaki,
kaj tropintenog žmula more zniščit saki,
kaj gutaju srablivce kakti naperšnjake,
ti gihtični ždrempavci na kervave tlake,
od Vuzma do Vuzma ločeju kak bedaki,
tokvani, klokani, s kehlavimi požiraki,
kaj imaju turne v Budimu i na Mlaki -
sediju v nebu kak pri svojoj hiži,
a ti Jim, pesja capa, grofovske parkle liži!"

"Kadgod je deždalo
bogibogme
nisem nigdar imel ni amrelo.
A moje je telo
išibrano propelo.
Pri gospodi je navek
se sito i veselo.
Klobase, čurke, pitvine i jelo:
Vuzem do Vuzma, nigdar nikakšno delo!"

"Spušćavaju vetre, orgulaju s črevom,
puran v ruki desnoj, fazan vu batku levom.
Z vukom med nogami žvalavi francuzlivci,
pazuhe im fajtna svarbečica grize.
Ti vre su imeli grofovske paradize
na zemli, med nami: ze žmuli i z srablivci
mužikali su muške žule ti smerdlivi lenivci,
a sad sediju v nebu, kaštigani vušlivci!"

"Bekavi gluhaki, z madroni i s terbuhi
kak buben mužikaški,
krampampule, fazane ždereju pajdaški.
Se sami Madžari, grofi, dunajski, taljanski,
ni jeden je ne človek, ni jeden ne zna naški.
Z barili, z lajti, z bedni, z šefi, škafi, brenti,
zlejavleju vu se vino kak šamlasti šenti,
a pred svimi šenti i znorelimi senti
baron i sokač nadrišpan Mindsenthi.
Te ima želodec rezrivan kakti porta,
tri barila vu njem i mendulova torta,
češnjovki venec, rezancov, fiilekov malomašna sorta,
rasperti želodec kak cirkvena korta:
tri škafa zosa, kak tri škafa morta.
Želodec mu je dlenav i z bersum obložen,
nafutrana putača, ves je z muštardom potkožen.

Ta starka turopolska kak blazina babja,
z rizlingom prežgana, karv smardljiva, žabja,
Mindsenthov terbuh napuhnuti je meh,
vu njem šlaprče za vunčiščenje teh.
Te grofovske riti samo onda zebe
gda idu zarad sebe!"

"Gdo blišnjega ne štima kakti sebe
Antikrist je i ne mu placa v nebe!"

"Ti vuloživci i kašlavci,
ti grintavci i slenavci,
ti puhavci, ti mekovci,
ti pišivci i lažlivci,
na parhetnih blazinah i vanjkušah ležaki,
kaj ždereju kak hrčki, kaj delaju težaki,
ti štimaju mene kakti sebe saki?"

"Ni Skunkači vre nisu baš takšni bedaki,
da bi ih vlekli za čubu norčaki.
Oni su pri torte, a mi sme pa na tlaki,
mi z lancima zvenimo, grofi pa z srebrnjaki,
mi gladni sme kak cucki, a ti Minervini dijaki
mužikaju na frule, na brente pak na žmule,
dok nam se cvrli noket,
muž kak mozule nosi žule,
ti nas naši blijnji s preštima vajnja gule,
a v nebu im ajngli popevlu na orgule."

"Kmet, kokošar, čuješ, vušlivi kumek, kum,
spreštimal je vre taj gospocki gazofilacijum:
z vuki tuleti, a bogca guleti,
s pesi lajati, za greh se ne kajati,
z jopcima plesati, po kmetu tesati,
lagati, krasti, tri holbe masti
v kvaternom kednu kak prase požreti,
kak maček navek na noge opasti,
čavle zabijati Onem ki je raspeti,
pole vdovičko do zrna požnjeti,
navek se gostiti, nigdar ne postiti,
tak te v nebe pela najsigurnejši put,
a saki drugi put je v pekel obrnut!"

"Ar je vre tak bilo pak opet bu na svetu
da nigdo je ne dušu, zdruzganu, zgoretu,
nigdar pital nišče zakaj je na tešče,
zakaj su kotrige podrobile joj klešče,
zakaj su joj rebra potropana kak trešče?
Ar je vre tak bilo pak bu jopet potom,
ak si zvezan kak stekli pes z drotom,

i ak si popluvan ze špotom i sramotom,
saki ti je dal v poterto rebro z nogom,
a se ni bojal Suda pred gosponom bogom."

"Kajti, kak bi rekli, su grofi muža spekli,
rubachu su mu z gole starke zvlekli,
pak su, kak bi rekli, zeli Advokata
Tolvaji pred bogom sebi Šenta, Škrata,
Hudiča, Silnjaka, Šatana i Vraga,
Zlodeja, Hahara, Markaja i Đavla,
pravici ki je zabil v raspelo zadnjeg čavla.
Pravica, deci, kak bi rekli sveci,
tak je kak tamjan med vražnjimi pezdeci,
spoznavši Pravicu su bogci vre mrtveci!"

"Imbro Skunkač, ti krastavi futač,
kam si se prešmujgnul v livrjeranih gač?
Kam si se zavlekel pod stol, kak kusa stekla,
za grofovski stol pobegnul si iz pekla!
Ti kokošar, ti smolavi pezdač,
ti fkral si Našem Grofu zernja pošakač!
Denite ga, dečki, na pravde ketač,
zriflajte ga dobre na špicaj od zubač!"

"Sfrišuntksuntali te bumo, vrag te kmetski dal,
zakaj si Grofu Našem tri kuruze fkral?
Vrag stvoril te i dal, kaj, bolvan, si ne znal
da je na kmetskoj riti kervav grofovski bal?"

"Piličar prokleti, prefrigani hudočinec
kaj nisi znal kam - neg v gospocki kokošinec?"

"Vrag stvoril me i dal, ja bogme nis niš fkral,
ja sem kuruzu s purani i s piliči zobal."

"Zakaj si, mulec, zobal?
Vezda buš Herodešovu šibu sprobali!"

"Poskubli bumo vre mi tvoj gladnuški jal,
bumo ti zeli frišuntksunt
celi tvoj bogečki grunt!
A verhu tega spreštiklali te bumo tak
da nigdar vre škrlak
nebu na tvoje tikve stal, bedak!"

"Trideset i tri šibe po golom frišuntksuntu,
da se zmisli na grešnu svoju puntu!
Pod papek mu potpali smolavu frišku luntu,
još trideset i tri vušlivom fagabuntu!"

"Nek pogledi ti tvoja mama
na riti sina grofovskog monograma!"

"Još mu meso scufano ni dost,
samo na levem gležnju vidi mu se kost!
Karabatek biti mora kak plava sliva rund,
to još ni pravi keglovičijanjski frišuntksunt."

"Potegni, flakni, isplesiči, hajsni,
a sad polehko, vre cviliju frajsni!
Vre slivče prase, vre postaje špajsni,
masnejše, masnejše, naj bu kak buncek majsni!"

"Kaj, karv curi?
Kaj, nema je neg samo jen lavor?
Nek si zapamti smerdlivi muški tvor,
gda se je zavlekel v plemenitaški dvor!
Daj mu još olja kipočeg ozgor!"

Tri Markaja su iz Skunkača Imbre
sfašijerali šnicljini, se na fajtne šibre,
Gosponu Kegloviču za dospetek štibre.
Kak tat je Imbro Skunkač z neba v smolu opal,
a Markaj mu je smolom stražnjicu zapopal.
Onda mu je mojzek kak cvrtje v ponjve stropal,
i tak je Skunkač Imbro vu vekivečni jogenj propal.

PO VETRU GLAS

A. D. 1594

Po vetru glas
o turopolskem ognju.
Turopolje pali
kusin sin Mehmed Zoglu,
s tri horvacke glave na barjaku voglu.

Zvon zveni po turmezejskim cirkvam,
simtamaju na jogenj, kampanaju na stran.
Mraclin gori, Lukavec, Komešov glavni stan,
Kerestinec pod Odrom, Botinec je zežgan.

Brenči Sveta Klara, cingilinga celi dan,
Pleso, Buzin, Čehi v megli nastrankuju.
Ti glasi javču, kak pošta putuju
na Kaptol, gdi kak jazbec harče v lukni
pospani biškup ban.

Zvon žvenka kak brunda, bobnja kak tempan,
cincinka loterščak, kak febra gnojneh ran.
Turmezejsko se dimi, žge ga Hasan-Kan,
kak more se muž zvleči z tega sega van?

Kaj muž pravzaprav, ak prav se zeme, ima
od sega tega banskega šerega?
Baba mu se vleče od francuskeg betega,
zadnju mu češnjofku Španjol je fkral z dima.
Mužu spasa neje, nebu ga i ne ga...

Blisičēju meči, zelenki goreči,
kak šljivovka plavi gda se peče v peči.
Žvepleni turski meči pri ognjenoj sveči,
od karvi turopolske čarni i rdeči.

Muhurli-gadare zbulane v Stambulu,
kurdistanjke sable kaj preseku đulu
kakti tikvu trulu.
Nagiftana giftom,
kača v sakoj kirmanjkinji spi.
Šamlijanške, ademkinje,
misirlije, kolankinje,
a pod njimi kak megla se dimi
konjskih repov tri jezer i tri.

Ročaj mečov balčak zvani
z demantima nacifrani,
šeregbontov nebrojani,
denes je tak kak i lani:
pišu nam se čarni dani,
Turopolci, Petrinjani!

Sablje britke, ostre, tanke,
šerežanke i taljanke,
kosijeri, buzdogani,
si su martvi naši bani,
kapetani, kapelani.

Ak pak Turčin nazaj prejde, došli buju nacifrani
valonski jopci, kopilani, trumbentaši, lutorani.
Na bandjeri bande banske,
Leowenclau von Bonaventura,
ki je imel vre pod Siskom pune hlače, punog tura.
Kaj je lani pri Kaniže
na loncu sedel od muslomanjske griže.
Loncknehtov banda, soldateska stranjska,
kaj im je skarb banska kak snežnica lanjska.

General bu došel grički grof Aldo Aldobrandini,
kteri se naše snaše, cure, žene slini.
Pak Obrist Regemente, Salvador San Clemente,
kaj pelaju za njimi muškata tristri brente.

Gigerl z ogerličum kune valpovečke,
ki devicam našim poštucal je se kečke;
na galgam zibluč turopolske dečke,
s harcom komandjera iz kočije, sedečke.

Pak kervavi svat
Mosje Bouquoi, tat, ilerski ftergnivrat,
ki drugo nezna nigdar komandjerat
neg regiment pusjerat:
à la Cravate!

VERBUVANKA

Konjic erarski,
konjiček, ždrebec, ždrepček,
saki dan solda, klobas,
saki dan topli hlepček.
V nedelu pak cafute,
v petek turski svetek,
harcovanja banskog to ti je početek.

Al kad dojdu Gospodin Grof
Italo Hermengildo Izolani,
hahar nacifrani, kak vre jesu bani,
generali, venecjani,
pak kad dojdu gladni dani,
gda se ne zna ni kaj ni kam,
niti ki kam, si bi sikam,
rascufani turski dani,
gda se ne zna ki kam kani,
sisečki dani, zbombardani,
prestreljani, razdrapani,
zabadave buš se križal
Jezuševoj slatkoj rani.
Spoznala ti bude tikva,
za sold Švaba da je hotel,
bogečki sold, da te fkani.

Gigerl biti vu sametu, septuh imet mezopani,
"camatato deaurato", "cimbaloto, pokay poto".
Al kad dojdu Gospodin Grof naš general Izolani,
kopito lizal išibrani ti buš, mulec zverbuvani.
S kremenjačom flintom, ti kanonsko meso,
spekel se buš v blatu, kakti jež pod Pleso,
z mošnjom i s cekini, z spreluknjano keso.

Na čeladi fakla, pancér, karabinjér,
ti, mulec božji, štimaš da buš oficér!
Mala Maša takšnih je metulov zežgala pet jezer,
General Praunšperger, hudi krobatožder,
se Turopolce je poklal, stekli pes i zver,
kak bogatuš, kavalér,
vrnul se je v Belveder.

Konjic, konjiček, ždrebec, ždrepček,
saki dan hleba, saki dan hlepček.
Za verbuvanku ranjčik, bogečki imetek,
čarnoga grudanjka pijani početek.

LAGERAŠKA

Hatmani i koloneli,
si su nočas graha jeli,
Turopolke dekle zeli,
pak su sebi v šator deli,
si debeli i veseli,
dobili su kaj su šteli.

Kalauzi i herpaukari,
vohtmejstri i stražmeštari,
pleniteli i plundraši,
rokčeju kak vepri
pri hajdinskoj kaši.

Arbalistari, kanoniri,
z lajbeci plehnatmi,
z srebreni panciri,
s krelutmi črleni
kak vražji deneviri,
brusiju balte, mesarske, velke,
palaše britke, herdave anđelke.

V taborišću šipuš pod šatorom žvegla:
kak čarni dim čarna, siva, mračna megla,
megla debela, siva, je pojela,
na križišću gornjem, ispod propela,
tri kmeta, tri zdruzgana čela.
Tri dečka, tri kervava tela.

V taborišću šipuš pod šatorom žvegla:
grofovski štagel megla je podžegla.

Pod Ostrogonom i Budimom,
z ognjem, z žveplom, s peklom, z dimom,
od Majlanda do Malplaketa,
joče horvacka trompeta.

Čadavice, lajavice,
džeferdari, sajavice,
golocevke garabinke
i hoherke gatalinke,

kervav terbuh kantinerke Tinke
ostal je pod Pragom,
pijane fakinke.

Sedeflije, srebernjače,
ledenice, vetrenjače,
Smert v Dravu namače
kervave naše gače.

Konjadija galopjera
Sokolara, Gavalera.
Konjuhi i postelniki,
ščitonosi, peharniki,
nadvorniki i dvorniki,
si su grofi, komornjiki,
slabi konjaniki,
krepali na piki.

Meč zeleni, meč žvepleni,
meč ognjeni od karvi čerleni.
Meč kovrdin od karvi rdeči,
a na meču tri latinske reči:

Perva reč nam skoru smert pove,
skoru smert pove nam druga reč.
Zeleni meč, žvepleni meč,
skoru smert pove nam tretja reč.

KHEVENHILLER

SERENISSIMUSA ARCHIDUXA CAROLUSA
TABORNJIK GENERALKVARTIRMAJSTER
KHEVENHILLER NA TLAKI ZIDA NOVI
BANSKI FESTUNG CAROLOSTADIUM

A. D. 1579

Nigdar ni tak bilo
da ni nekak bilo,
pak ni vezda nebu
da nam nekak nebu.

Kajti: kak bi bilo da nebi nekak bilo,
nebi bilo nikak, ni tak kak je bilo.

Ar je navek bilo da je nekak bilo,
kaj je bilo, a je ne, kaj neje nikak bilo.

Tak i vezda bude da nekak vre bude
kak biti bude bilo da bi biti bilo.

Ar nigdar ni bilo da ni nišče bilo,
pak nigdar ni nebu da niščega nebu.

Kak je tak je, tak je navek bilo,
kak bu tak bu, a bu vre nekak kak bu!

Kajti nemre biti i nemre se zgoditi,
da kmet nebi trebal na tlaku hoditi.

Nigdar još ni bilo pak nigdar nemre biti,
da kmet neje moral na vojščinu iti.

Kajgod kakgod bilo, opet je tak bilo,
kak je bilo, tak je i tak bude bilo.

Kak je navek bilo, navek tak mora biti,
da muž mora iti festunge graditi,

bedeme kopati i morta nositi,
z repom podvinutim kakti kusa biti.

Kmet nezna zakaj tak baš mora biti,
da su kmeti gladni, a tabornjiki siti.

Ar nigdar ni tak bilo da ni nam tak bilo,
pak nigdar ni nebu da kmet gladen nebu,

kajti nigdar nebu na zemlji ni na nebu,
pri koncu pak Turčin potukel nas se bu.

A kmetu je sejeno jel krepa totu, tam
il v katedrale v Zagrebu,

gda drugog spomenka na grebu mu nebu
neg pesji brabonjek na bogečkem grebu.

CARMEN ANTEMURALE SISIENSE

ALI HARC POD SISEČKIM
TURNOM

A. D. 1594

Pod banskem Siskom kanon
turski larma,
vonjha po kervi žveplena
pesja sarma.

Smudnik se smudi, garme haberdari,
komorhanski zelenki za praha pet funti.

Markaja banjalučkog kerstiju na lunti,
vrag je serbus rekel sakoj muškoj punti!

Patancija kubuza, najvekšeg zidoderca,
na Gradu je kak perca potarla sa dverca.

Blisiknil je ognjanec buzdoganjec vatroserca.

Se su fane, paviloni, kak metuli vu gunguli,
zapahale na bandjeri buzdoganjske pomoranče,

kaj kak banski demant blišče
poverh banske slavne lanče
na sisečke kuli.

Se su fane i standarte, kak zumbuli v krampampuli,
zaperhale kakti ftiči.

Turopolci, Mikulići, Goričanci, Majetići,
janjičare krope z oljem, fašeraju z bičkom, z biči.

Si barjaki i horugve beložoltega krentuha,
se hotnice i haubice, taraske, pomenjše štuke,
ftopenikov jezeripol, na gaudijum savske ščuke,
se se dimi, damfa, kuha,
teče Kupa masna, čarna,
kakti od kolinja juha.
Krepalo je v puriflamu
jezeripol eunuhov,
jezeripol valižnikov,
tristo vezirskih pastuhov.

Masnice rane kak mozuli guste,
kervave klobase na soldačke kapuste.
Marijaši, patakuni, guldinerov bednji puni,
Hasanovi čebri kinča si su vaši, gdo se buni?

Arnautke, kufernjače,
beglučkinje, harcuvanke,
daničkinje diljke divje,
pak kinčanke tataranke,
zežgal se je lagum na bednjanske flanke,
letiju lobanje kak šindrove planke,
javgale buju cure Stubičanke.

Jen martoloz je kakti sred pijanke
zapeval o ranke dunje karamanke.

Tocijanke tanke,
lajeju flamanke,
komorhanski purflam lumbarda črez kalun,
oršovanjski globuš plava kakti čun.

Cesarska štuka dunka, misirski garmi klun,
žvepla, ognja, praha, straha je človek pun.

Kak bi se kmet zvlekel z tega sega vun?

PO MEDVEDNICI

A. D. 1570

Po Medvednici, kakti maček,
vleče se čarni, čarni oblaček.
Opet bu nam tuče opalo taček,
zakaj je prek planke skočil čarni maček?

Po Medvednici kakti tenta vleče se oblaček,
zacopral nam je orsag copernjak seh copernjaček.

Muž merka se to
bez hasne,
bedaček.
Garmi, blisiče,
veter nosi tiče,
tiči perhuču, kriče,
bu nam potropala tuča su zob
i helde još jedini falaček.

Nigde nigdar nade ni pomenjši traček.
Ak nisi pod vodom il pak sušom žgan,
popali ti pole nemškutar, Lutoran,
Hasankan, Tatarkan, budimski Sinan,
al zemalski kapetan,
medvedgradski ban.

Sakim vragom sfundan saki božji dan,
cvrlji se muž polehko kak v ponjve puran.
Kampana Jezuševo, simtamle na stran:
"Kaj ste vre čuli, kume: Sisek je zežgan!"

V varožlinske gmajne se podravske hiže
popalil je Turčin paša iz Kanjiže.

Sanobor je prepun Ungnadovih Španjolov,
otpelali su snočka tristpet jarmov volov.

Tahi je v Stubice spreluknal tri device,
kaj muži nisu zmlali muke za gornice.

Jašprišt je včera, vu ime Klera,
došel da nam zadnju kravu pretera.

HARCUVANKA

Harceri harcuju,
henkari hoheruju,
ostrugari hatmanima
alamanke kuju.

Kolduši, lazaroni, tolvaji, latroni,
za halavanjom harca sa se banda goni.
Pod Petrinjom vezda smudiju kanoni.

Krabonosi, larfonosci, zaškrabani krabulniki,
bargamina, bumbačina, azardum i lumpačina,
Ahileši slavni pri peharu vina,
Marsovi kaprali kraj ognja komina.
V pekve prasetina, v gubcu teletina,
patuljčeci kak bažulki,
tak lumpaju ti perdulki,
zavrčki, patulki,
valonski smerdulki,
švapski porednici,
žolduši i plaćeniki,
deždvenjaki, nišćeniki,
kaj ih natiravlu kak guske na piki
kurdistanjski koplantiki.

Tak zglediju naši hofmejstri, sojuzniki,
v kardinalske kikli carski poslaniki,
kaj glavu bi slavonsku najrajše na piki
v Inšpruk fkrati, prokleti coparniki.

VERBÖCZY

Kanoni, orli, rukavice,
buzdoganji, horugvice,
oroslanski parkli vugerske pravice,
tak je naš Verböczy
pisal Tripartitom.

S hahari i z členi, z galgami i z mitom,
z mehurom kak bedenj, ze stražnjicom sitom,
na hijerozolomitansku Lubav
namigavajuč pri tom.

Jazbec baronski! Pod tem je banditom
sedemdesetsedem jezer kmetov
z lobanjom razbitom
krepalo kak marha pod sudečkim kopitom.

Kak klobase vu mesnice,
svetom vodom z škropilnice
škropil je taj Gespen kmete, coparnice,
s kropom, z oljem, z žveplom, kervave vuhnice,
da su v nebu regetali si sveci.

Veliki i zmožni gospodin Verbeci!
Orsaški tarnikmešter krala Matijaša,
vučil je kmeta plemenitaškog Očenaša:
od boga da je stvoren Kaptolom,
Konvent, Spravišće, Privilegijom,
Klauzula i Dekretom.

Gdo tak ne misli, z žveplenom
ga smolom trijeb je peklenom
zesmudit v pepel s pepelom.

NA MUKAH

NA MUKAH STRUCANA SPOVED I PRIMORANO VALUVANJE STUBIČANSKIH PUNTAROV ELLIASA GREGORICZA I MICHAELA GOSSETICHA PO GOSPONU ORSAŠKEM SUCU IURIS DOCTORU JOHANU HUETSTOCKHERU KAK EGZAMINATORU SPELANO V PRESTOLNEM VARAŠU BEČU NA DEN ČETERTOGA ROŽNJAKA

A. D. 1573

Der herr Statrichter alhie Johan Heutstockher, der Rechten Doctor, solle sambt seinem mitgeordneten Commisarien den Ellias Gregoricz, Paurn aufrüer, Auf dise Articl auch befragen Vnnd in massen auf die vorigen auch mit der Streng, da es Ine fur ain Notturfft ansicht, Examminieren.

Nachdem Eliass Gregoricz der Rebellischen Pauern hauptman sein bekhandtnus gethon, wurdet dernnach auch sein gesell Michael Gossetitsch absonnderlich erstlich mit guete, dann auch Peindlich, förnemblichen in denen Artiggeln, die mit ainen + bezaichnet, zuexaminieren sein auf nachvolgendte Artiggl: (V egzaminacije devet križov je.)

Ist Im auch der Scharfrichter an die Seyten gestellt und Im Zur Folterung angehebt Zue Zurichten. Da Er (Eliass Gregoricz) mit waynenden Augen anzaigt, Er wisse woll, dass Er muesse sterben, deshalben wölle Er nichts verhallten.

Darauf aber Er (Michael Gosititsch) mervers nit geantwort, als er wisse durchaus umb dise sachen nicht, Er sei nit dabei gewest. Somit Ime aber bewist, das hab er hiemit bei seinem höchsten gewissen aigentlich und grundtlicht angezaigt; ob man Ime gleich an der martter zu stuckhen reissen solle, so wisse Er doch mereres nit zubekhenen...

Hierrauf ist diser Goschititsch in bedenckhung seiner grossen leibs schwohait, weil die peindlich Examination gegen Ime ausser gefahr seines Lebens nicht hat mugen furgenomen werden, zu seinen verern bedacht gelassen worden.

(Rački, "Starine", VII, 1875, str. 293-305.)

Karv, ta slana kmetska,
 stubičanska karv,
 ta čarna, čerlena,
 vonjhava gosta karv,
 zakaj curi ta gluha, masna, slepa,
 strahotno mlačna karv?
 Kmična, gliboka, čemerna, kam, zakaj kaple kri?

Tri hahara, tri krabonosa švapska,
kak fašnika kervava tri.
V sakom rebru čavel, čavlov v mesu trideset i tri,
karv ruče kakti bivol, kak stekli pes tuli,
karv kune, bljuje, kak hmajna se smeji.
V kervi čarnine nima,
niščine, nišček, ni tenčine ni,
v hispanjske se škornji kak vu zipki spi.

Čarnorizec, sladobizec, kervolizec i zvertavec,
kotrigov i členov hofmajster, prepisavec,
penezov jagar, pekleni izdumlavec,
orsaški rihtar, gospon Huetstockher doktor Johan,
zlatoper dunajski, ni skuhan ni spohan,
hispanjske palčenice, čavle v zanoftice,
v ranjave vuhnice smole tri žličice,
iglene rinčice v rescufane nosnice,
na štriku, na balti, v žveplenoj košuli
Stubičance paca, na paragraflin guli.
Pred licem Pravice vu bečke mesnice
glas gasne kmetski vu škure pivnice:
peče muža rihtar kak kruha vu krušnice.

Doktori, gospoda, gingavohodci, kervolisci,
pravde i pravice zakoniti zvertavci,
hahari vu samtu, sprekrizmani lisci,
kaj hoćeju od mene čerleni larfonosci,
kaj brusiju britve krabulniki, kosci?

Mošnjoresci prekleti! V kervavem razvudenju,
kunem se bogom v vmiručem hrepenenju:
ja omeglavec nisem, klimavec ni lažlivec,
kipočastitel nigdar nis bil, heretik, krivoverec,
kaj hoćeju od mene?
Kam teče ta karv?

Ta zimljičava, vroča, sirasta,
kak tenta musava karv?
Zakaj vrešči, cvili, tuli, "žertve bez kervi ni",
kak zvono na jogenj kerv kervavo zvoni;
lupa, javče, simtama, bobnja i garmi,
cepa nas, kala, dere, grize, ceca, žere,
kervavo propetje vu kervavem potu,
kerv pere z nas se rane v sramoti i v špotu,
kerv kalvarijanjska jedino je vanshajanje totu.

Gospon Huetstockher, za pet ran božjih,
kaj hoćeju od mene?
Karvu su mojom poštropleni
te hiže si juristerajski vogli.

Zakaj smo se stali?
Kaj drugo nisme znali,
kaj drugo nisme mogli!
A kaj sme mogli?

Odverči se, otujit se, pobegnut v fremt,
odvernut se, od vleči se kak pes,
z repom med nogami,
po tujih cestah iskat zlahkotenje,
kak romari, kak bogci, slepci,
fehtari, kerplačina i canjki?
Kmet je kak marha prikovan o grofovskem glebu,
tu odehnjenja ni i nigdar ga očivesto nebu.

Kak šonka v ponjve kervavo se pacam
v tem hispanjskem žlebu.
Sprepikan ves, kervavognojni, blatni,
v šloproku carkli pes,
kuplem se v pacu pijavki, kervavih, blatnih gač,
osmujen i scvrten kak v modlinu kolač.

Kak čuklava skolopendra svoj smardlivi žalec,
jen hahar mi pika v vuho svoj žvepleni palec
da se im priznam, se zdiktjeram:
"zbantuvani izdalec"!

Kaj priznati im imam?
Lesice i tice imaju svoj stan,
a sin človeči, gde bi položil glavu, nema.

Kerv ne da mi zaspati.
Kerv nemre spati ni zaspati nigdar,
kak čmela žge i peče.
Kak z četernje za čebrom čeber
hahar nam z droba kervi bednje vleče.
Kerv teče kak voda, kak cesta,
kak melin klopoče, teče,
mi gremo za njom, za glasom kervi naše.
Negdo v mesečini s kervavom plahtom maše,
negdo v daljini kmičnoj lampaš nosi.
Fatri, suci, hahari, larfonosi.
Kerv gori, Sveti Križ gori, Zabok gori, Celje se dimi,
kak zvono na jogenj kerv kervavo zvoni:
jobbágy, pawer, pauer, bauer, rusticus, colon,
Mokričanci, Sanoborci,
kerestinečki dečki, zvon.

Od Dobove do Vindišlanda
puriflama, plomba, pulfra, jognja, anda
v Lublanu i na Kaptol diže se muška banda.
Kerv po Savinji bobnja, Ptuj i Ormož kosi.
Fratri, tolvaji, čarni krabonosi,
galge, žganje, Somsedvar zežgan,
cvete mi v roki kervavi tulipan.
Kak kupina se dimi karv
na blatnom stubičanskom putu,
sprebita kujsa pod zapečkom čkomi
v hiže kutu, nikemu na putu,
a jemput kak fana zapahala bu tu
kervobluvinu kmetsku, sramotu čarnožutu,
kervavo blato naše, kalvariju su tu.

Kaj hoćeju ti fratri, kervavi černorisci,
karvopije karvolubne, karvoločni karvolisci?
Kak žena karvohodša kervarim tu pred njimi,
a drob mi se kak canjek vu kominu dimi.
Sedemdesetsedem jezer karvi laje v meni,
zakarvačiva se vre dugo
i se je samo karv i samo karv, kervava kervarina,
kervave vode, kleti, kervavi kavran - kvar,
se oskvernjenje mračno, kervavi blatni puti,
kervave glave, konji, ftiči i ftičje kreluti,
obojki, perje, canjki, košule, cipeliši,
kervavo pismo, kume, sedni i napiši
na Somsedvar,
gde kurviš nad kurviši
kmetsku kerv loče s curiši i z binjiši.

Kervavi glasi, senje, vetri, mesečine, branje,
Turčin, Varažlin, Kanjiža, klanje, same klanje.
Kosjeri, balte, Beč, kervavi Beč i Drava,
Lublana, Celje, Sotla, Dunaj, Kupa, Sava,
kak barjak banski na poplavi plava
kervava kmetska glava.

V MEGLI

Kervava megla v megli karvi,
kadaver v blatu,
v lobanji čarvi.

Zgorete cirkve, kervavi sveci,
dim, jogenj, megla, v megli mertveci.

V megli, v daljini, plač pesji, kmica,
bistrički bogec, bistrička bogica.

Tenja se vleče gluhe vlačuge,
dim, megla, v megli kopito kuge.

Galopjera kak stekla na mercini pastuhu,
v meglu, v kmicu, v daljinu gluhu.

Na štaglu, v seni fajtnega sena,
kak tenja tenje je šmugnula sena.
Škornje v blatu, sena još jena.
Megla. Tišina. Vremena meglena.

"Psst, dečki, čkomete, cito, citissime,
kirije eleison, na propele visime!"

"Pod baltu se bane i špane i kapetane
excellentissime i eminentissime!"

"Če se ne zdignemo, nigdar se ne vskrisime!"

"Tri bednja praha, plomba, puriflami,
Gurkfelderi dojtj rekli su z nami!"

"Sejeno al si denes al pak zutra v jami."

Megla v megli. Megleni glasi v tami.
Kervavi akordi vu stubičke drami.

POGREBNA PESEM PILKOV POD SISKOM

A. D. 1593

Mors victrix et nivelatrix

Znovič zebranih veteranov,
zverbuvanih zelenašov,
baltah, palah, jataganov,
taborašov, lagerašov,
trumbentašov i gajdašov,
v harcu zežganih pajdašov,
se zdrobil je pogrebni ašov.

Kobilah carskih, štajerskih kolovožnikov,
vugerskih bikov, valižnikov,
konjetina mlada i meso regrucko,
meso generalsko, pesje, tursko, lucko,
se se je shincalo, stropalo, zescalo,
se se sprecvrlelo kak zesmujeno salo,
zežgano zavonjhalo, zbubnjalo, zbrenčalo;
cipeliši i binjiši, fratri, Kurdi i kurviši.
Štifletlin dunajski, dragonerske škornje,
navlački, obojki, gospocke štrumfe gornje,
kervave gače dostegnjače,
valonske kikle i hispanjske hlače,
kalčine blatne, arkebuzjerski raknič,
se je bilo zmleto,
zdruzgano
i zgnjeto,
kak v melinu hudič,
gda mele melu vu pepelu,
pepelnicu na opelu,
kak kotrige na propelu,
da od sega ne zostane nič,
i da vrag ne spozna:
gdo kmet je bil, a gdo je bil plemič!

Te imel je od skarlatnog brokata benečki ogerlič,
vitez budimski, velmož, baron, boljar.
Pa nebu vre nigdar pošnjofal svoj pehar,
kak totu te beshlačnjak, goloritec, konjuhar,
kaj ih je skup zlopatal Stari Lopatar,
zestrugavši ih kak strugotine strugar:
vekivečni pilko zvezdar i grobar,

kemu je sejeno
gdo bil je car al oberštar, al pak kmetski ostrugar.

Te nosil je helam od fjorentinskega tumbaka,
na helmu madžarona, demantneg deždvnjaka.
Kacidi je takšnoj dragoča: tristri škude saka,
a tu je krepal kraj proščaka,
gologlavca, siromaka,
krakauerskog dijaka.
Baronus regni,
s prebitom lančom, z devaginati degni,
v smetju zdrobljenih sabljah, pancera i meča,
kak larfa kervava, slepa i rdeča.

Lendele, Polake, krakovjanske dijake
po vugerskim plotom kaj sejali su dlake,
vu vaveljskoj kuhnji spirali požirake,
mečovoje slavne na bersaste pintnjake,
pokopali smo snočka kod turopolske Mlake.
Kak čombraste purane dijake nacifrane
si nudili su s pintom, pekve i pratfane.
Vu vijoletne surke tancajuč mazurke,
bedasti kak čurke su digli se na Turke.
Se horvacke vrane od Siska do Lublane
letiju na gozbu na lendelske katane.

A to je pak vezda najistinitejša kontrafaktura
ostrogonskog principala, komorhanskog generala,
palatina, providura,
kaj bil je jazbec, sprekrizman kakti vidra,
dobnik peskotekući je scurel i njemu: klepsidra
je stala i zadnja odzvonila mu je vura,
Generalkvartirtabornjika Militiae Mansfeldianae,
kaj jahal je kak kozle se horvacke bane.

Škornje je imel Generalkvartirtabornjik svinječe,
kepenjeg zežnoran zlatnobrokatnom žnorom.
Pero za škrlakom, bradvicu na ščapu,
trumbental je s črevom kak komin na sapu.

Pijane i nažderane
ciganjske bande mansfeldijane
gdi žolduju smude kak nobl katane,
tu je generalkvartirmajster
zgubidani svoje dane,
vu parhetnim gačam na sajdane gajtane,
žderal prasečinu, filane fazane,
i zemlju namakal vu ilerske rane.

Jezer i pol puklavih kamel
je tabornjik Solimanu pod Petrinjom zel.
Jezer i pol žaklov mel,
tendah, čergah, majolanskeh zdel,
penezov na čebre, egiptovskih amrel,
a v grob ni jene lule nije sobom zel.

Kopriva mu črez levo oko raste,
mozul do mozula, a krasta do kraste.
Kaj ima od tega da se je kinčil zlatom?
Daj mu po glavi generalkvartirskoj
s turopolskom lopatom.

KRONIKA

A. D. 1590

Vu dne čalarne, sardite,
Burgund Drugi Papa zbetežal je
i preklel se nas grešnike.

V Budimu Kral vmorjen be,
vu stolnoj cirkvi na skolkam se
obernul kak krap v ponjve je,
pogreben poterbuške je.

Glas čujte kervave Kronike,
vu dne čalarne, peklene.

Den Serditi, Serditi Den,
mertuk je greha prepolnen.
Pod Silvestrom Ćemantnem
i Jagelonom vugerskem
kobilica je požrla nam orsag,
a ovsenjak je drag kak kamen drag.
Varoški Sudec je postal hudi vrag,
trideset bab je pribil na prag,
trideset bab je nabil na ketač,
kuga i jogenj, pozoj i plač.

Vogerski kiral, Andrašov sin,
obesil se je na babji perčin.
Bez košnice, kak tožni pčelec,
po svetu blodi pogorelec.

Januš, Izabelin sin,
zežgal je varoš Varažlin.
Zežgal je sultan Novi Zrin,
Petrinju, Sisek i Bužin.
Potom vernu se domòm,
v muslomanjski Imperijom.

Pius dvestotrizdrugi Medicez
prodal je tijaru za vagan penez.
Barbarossa Hajredin,
tolvaj, pirat, mujezin,
admiral i hahar, afrikanjski knez,
Famagostu, Maltu i Ciprom ves
reskervaril je kak stekli pes.

Dan Majke Marije Svečnice,
v Tahog Ferenca Stubice
simtama smert, postekleli zvonar,
muž se je s kanoni spremil na Szomszedvár.

Dan Majke Marije Svečnice,
vu dne čalarne, serdite,
mertuk greha prepolnen be.
Elijaš kmet na Celje gre,
a Gobec-Beg z baltami pak za breg,
zima, megle, zvonovi i sneg.

Kervavi Fašnik joka od Klanjca na celjski breg,
zažvaleni kak marha, gladni kuružnjaka,
po snegu blodiju muži, bubenj mertvečki ruži,
znoreli šent z dijabli čarnu mašu služi.

BOGEČKA

Peklar pekla
od groba
do pekla.

Kolduš prosi,
kak pilko
skolke nosi.

Fehtar fehta,
moli
pišivo zerno soli.

Bistrički bogec
je baron,
na sprevodu mu
zvoni zvon.

Proštenjari slepci
za vuhom su
tepci,
pune rogožare
s pereci i s hlepci.

Ti imaju žlice
i juhe poldanice:
na klosterski vrati,
bogečki magnati,
ričeta se saki
kak mlatec
namlati.

Harmonikaši, mužikaši,
pred cirkvom z očenaši,
pune patakune, krune, marijaši.
Božji dar je bogečki šćap,
za soldom sold,
za kaplom kap.
Tu v mulu i v blatu,
v ognu i v ratu,
gre nam kak tak.

V bogečkom nebu,
na pervom katu,
čeka nas kinča,
pun škrlak.

Tam peče za nas vola,
kod božjega stola,
gospon baron Lojola.

CIGANJSKA

Da bi bog dal, da bi bog dal,
na ciganjskem piru,
halapiru, deneviru:
tri rifa sirotke,
zbite zube, luknu v glavi,
flekave bobotke.

Tamburu je sviral, tamburu je sviral
ciganjski, smardlivi, scufani obojek.
Po krapinske vode kalne
potihe je plaval, potihe je plaval
krepani odojek.

Odojek je bil, odojek je bil
kak lebud nad Krapinom beli,
svati, kumi, čauši, mlada,
si su ga pojeli.

Kraj krapinske vode kalne,
i mužike zaferkalne,
i trombente banderijalne,
v ciganjskem veselju:
tri klobase z dreka, zna se,
tri vuši na zelju.

NOKTURNO

Markaj se z babom složil v kup,
drob im se pesji spopal skup.
Zavrček je v čupu cupkal:
cup - cup,
z ormara je opal i stropal se čup.

"Vonjha ti pukla kak slatki januš,
kaj nebi, baba, pošla zamuš?
Šparog vražjih dal bi ti pušlec!"
V parog vragu vešča zaslinila je kušlec.

Šantavi puklavku drgeznil je v drob,
pod zimljíčavkom otparl se je grob.
V žveplenom risu, zletel kak pes,
zalajavši hudo v puriflamu ves:
Markaj se zdimil i vgesnul kak kres.

Za šentom je baba zletela vun,
mesec nad hižom čkomel je pun.

Na blazinah mlačnih žagala je ves,
v daljini, v mesečini, tulel je pes.

Zapah s krelutmi. Jen čarni ptič.
Babi ni to bilo prvič ni zadnjič,
da ju je zasmolil čarni hudič,
z žveplnim pupkom, nevidinčič.

KOMENDRIJAŠI

Histrioni, kalendrijaši,
malomešnih vetrov
zacoprani pajdaši,
kak saki put o Male Maši,
prišli su naši trumbentaši,
frklevački mužikaši!

Žirafa Žira Puba jaši,
Biškupu Jopec storku praši,
trumbentaši, grabancijaši,
Želva na perecu jaši.
Dovlekli su se komendrijaši,
peklena larfa babe plaši.

Kak gladni bogci z Čakovega Turna,
deždživog, škurog, oblačnog nokturna.
Norijah žakli, poterta kolica,
dežd, megle, dim i malomešna kmica.
Neizgovorno žuhko cmizdri harfa, cvili žica,
tu našla se bu streha, komin i tople juhe žlica.

Zamerkala ih perva je puklava bogica,
pod kaptolskemi vratmi klafrača, stara Mica,
zalajavši steklo, kak hmajna coparnica:

"Došel je Mešter, kaj osle čteti vuči,
sobom vleče s kožum preslečene knjige.
Čtavce, falot, vara, knigu za tri lige
terži svoje laži, norije, cigumige,
šegavi fkanljivec, kaj nam ni dost brige?
Z te scoprane norije šantavi van luče,
tristri žakla vetra, solike i tuče
donesel je hudič za berbe dojučel!"

Herdavka piknjava, trtica oglobana,
buholovka stara, larfa nacifrana,
kak buhtlin goroča, kakti kača jezna,
šmerkliiva, suha, vdovica penezna,
Veronika, baba pupkorezna,
vu vuho je gluho Smolku gluhom rekla
da komendrijaši dorajžali su z pekla.

Paprenjarke, mlekarice,
medičarke, mamičice,
gvercijanjke, krušnarice,
babičice, gazdarice,
šatrenjari, varožlinski prokšènci,
Turopolci z lukovimi venci,
kaj nosiju gumbe kak jajca guseča,
na lajbeku lanec kak klepka brenčeča,
harmasti glumpaki, fakini z Harmice,
kervave lampe, gubci i gubice,
medičari, licitari, šantavci i štacunari,
kermežlivci, jačmenjaki,
tupoglavci i bedaki,
hevravi norci, klafravi norčaki,
kokodače i klopoci, hamižni lenjaki,
norc z norijom nori i ponori saki.

"Vem ste morti, sused dragi, čuli,
Petrica naš jarca pred katedralom guli!"
Regètlin regeče v žveplenoj gunguli,
jen kardinal cuja na kurdistanjskoj buli!
Parlavita cigan, ze semi mastmi sfrigan
pomaamaraš, vočji taj pajdaš,
zvezdar, copernjak, sprekleti komendrijaš,
v plemeniti dorajžal je Varaš dični naš,
na Kurijalnem Placu bobnja peklenski otec naš,
kirije eleison, bog pomiluj nas,
Kerempuh Petrica je v peršoni satanas!

Pak su došli komendrijaši,
frklevački mužikaši,
kak saki put o Male Maši.

Žirafa jaše Žirovoga Puba,
Kašperl svetom Roku
puka kutnog zuba.
Svetica Klara cmače Detelinca Dečka,
fertun joj je žaba,
a kopriva kečka.

Stepihlep ze scopranoga Špigla
Velečasnog kak prasca masnog
špigla.
Jena je baba do golog kiklu zdigla,

zlejala se spod nje
mlačnog teha krigla.

Bubnjaju pak komendrijaši,
harfari i trumbentaši,
si pajdaši, grabancijaši.
Želva na perecu jaši,
Gvardijanu jopec
golu starku praši.

Tabornika škope, režeju mu kilu,
harlekini malu i veliku silu
obavljaju s tornja,
tancajuč po štriku,
jen skunkač je grofice,
kak gole jopice,
fkral melnatu pariku.
Sedem fagabuntov, pepelnički mački,
Sent Ištvanovu Krunu
pelaju na tački.
Perhučeju pantljike na fakinski škerlački.

Na dva lagva deska, skarlatni fertuh,
Larfonosec Vražji, stekli hudi duh,
skočil je na desku
Petrica Kerempuh.
Kak maček je skočil taj peklenski kum!

"Kuš bute, čkomete, silencijum!
Vu mene blejete,
bum puknul z muškete, če se zasmejete.
Trata-rata, rum-pum-pum,
čujte kaj vam rekel bum!
Trata-rata, cilin-cin,
Papež je fačukov sin!
Bistrički bogci klapavuši
postali buju bogatuši."

"Vezda i totu, bogibogme, denes,
za plotom saki
nascal si bu penez!"

"Tuča bu poscala patrone peneznjakov
v čube bedač, mužač i zijakov."

"Farižov, filerov, forintov, forintač
bu imel žakle gdo nema gač."

"Soldov, denarov, talerov, žučakov
bu curelo denes v žepe mutlakov."

"Sameta, samitnjaka,
filovega laka
imela bu saka
ak zeme bedaka."

"Pačolata, kinča,
kadife, granata,
pomoranč od zlata,
ak pojde za tata.
Zavrček, palčec
vrtulek, patulek,
zrasel je curi
v drobu bažulek.
Kak škrabica, ladičica,
nabrekla je tak curica,
ar ni bila sama,
gda je bila kmica."

Cimbal, harfa, leut, tempan,
bednjanski som, som grubijan
v mentenu ves nacifran,
šonku vodi na špancer
kak tulipan i gavalier.

Bizli, bozli, buzli,
s tremi kozli vuzli,
vu pohode kukuvače
na kobile kreketake
jaši gospon Komar bači,
z vugerskimi mustači.
Jaši, jaši,
vse se za njim praši.

S frklevački mužikaši,
s trumbentaši, zaferkači,
zestal je pajdaša
Puža, Muža, purgara, slinaša,
hižonosca, pospanog birtaša!

Mečovoj grintavi, slinavec te dični,
hižu je sprešenkal dične gospodični
Lemone Lemonini.
Javče, plače, ves škuri i kmični,
cele dane za njom slini,
za madonom Lemonini.
Pokazujuč roge van

Lemonini za duhan,
tristri dana i jedan dan,
puž je postal zgubidan.

Gospodična Pimperlini,
Lemonina Lemonini,
serce od bonbona
šenkala je ona
na spomen gospona
paradajz barona,
kiselog citriona.
Ne merkajuč puža,
hrepeni z balkona
za tenjom galona
kavalir Lemona.

Puž, Muž, Birtaš,
Komarov Pajdaš,
zaplakal se kak shincan
vandrokaš.
"Tej Citron je amaraš,
shincal puža na rovaš.
Tej pišivi baron,
marijaš-galon,
zel je na arendu
Lemonin balkon.
Kak Španjol Kihot
na vekivečni špot
puž tri je dana plazil
na Citronin plot.
A onda ga je zrušil
baron, citron, falot!"

Baron je gol kak štrukla pol,
bažol pol gol, kak rasol sol,
kozel na pol, na pol vol,
na pol pečen, sirov na pol.

Na pol zmusan, na pol opran,
na pol strucan, na pol scopran,
na pol prazen, na pol pun,
paradajz-baron, citron-barun,
odozgor do dol se pol na pol,
nit kepenjeg nit futerol!

Jeruzalemski kral je v peklu bal
za krale se bez krune dal.

Matijaš kral je gusku fkral,
na Beč se je s tornja poscal.
Stojen kanon je signal dal.

Betlen, stari lutoran,
postal je silvanjski ban.

Pet jezer buncekov u dimu
za bogce suši na Budimu.

Zakukuriknul ftoplenik,
dajte mi molitvenik.

Grof je postal stepihlep,
banu je narasel rep.

Kak šlaprček, prazni žep,
sih vojščin se vleče rep.

Trumbenta mesec kakti sir,
sultan postal je barbir.

Dum Praeae consulitis,
ždere nas totarski ris.

Sclavonia amittitur,
orsagu nam je kervav tur.
Einer will hin, der Andere will her,
vu Pragu carski Belveder:
za generale božja dver!
Pri nas pak martvih sto jezer.
Zvezdoznanski ljudožder.
Keiner gönnt dem Andern die Ehr.

Šara, šarka, šeišana,
tri mozula splesana.

Šica, šoca, štuca,
v Stambulu sad štuca
muslomanjska puca.

Sindžirlija, srebrnjača
prekarstila je kukmača,
kaj je splezel kakti kača
pod kobilu Bakača.

Harčalija, habernik,
saltomortale koplanik.

Štroca, škljoca, tančica,
sajava taljančica.
Harcuvanka, breščijanka
joče kak pijanka.

Tak se puške pale
za antemurale.
Za site i presite
žakle Kardinale.

Puškarnica, puškomet,
branim latinski svet.
Horvatu je navek živet
kak katana, kakti kmet.

Zvezdoznanec Kopernik,
Cesar nam je coparnik.
Repače broji na očnik,
v planete bleji ponočnik.
Nas pak na rogu nosi bik,
kurdistanjski koplanik.

Krepaj ar si kerščenik,
latinščine oružnik,
Evrope smude gavalier branik.
Kaj njih je za nas v Pragu brig?
Evropa za nas ima štrik.

Pak su došli komendrijaši,
frklevački mužikaši,
kak saki put o Male Maši.

BABA CMIZDRI POD GALGAMA

A koga vraga cmizdriš,
zamusana mužača,
kaj su ti sinu dali tatski ogerlič?
Na galge dojde samo fini fičfirič,
naj sliniti, smardljiva bedača.

Još su ga mogli nabiti na ketača,
z goročim kleštram popokati mu nokte.
Od sega tega obćuval je dragi nam Bog te
i rešil te za navek tega ćarvendaća!

Od lucke je volje volja božja jaća,
od Boga pak je jaći, bomeš, gospon Komeš.
Dobiš po gubcu, baba, će ne ćkomeš.

Ni fajde nam od plaća. V birtije pijaća,
karmine tvojem sinu napijaju pajdaši!
Dojdi z nama, mama!
Kesno je popoldan iti k maši!

SECTIO ANATOMICA

ALI RAZVUDENJE KOTRIŽENJE I NA KOTRIGE RAZREZAVANJE TELA ČLOVEČEG

Z rokami v črevu
znuternje mertvečke,
v kervavem drobu,
z rokavi zaferknjeni,
medikuš prekaple
črevima martve žene,
na najže, v tmice pri luči lojene.

Na najže, v noči, pri lojene luči,
medikuša peklenska dvojmba muči.
On zganjku išče Tela, čreva tergajući,
na tramu dobnik curi peskotekući.

Na najže, v tmici, pri mertvečki sveči,
medikuš boga išče mertveca kotrižeći.
Zgingavanje v tmici, dramljenje pol spečke,
žmah duhe sperhnute i vonjhe mertvečke.

Zezvedavec pravi luckog razvudenja
grize se kak rak i sušičavka tenja:
al na kraju konca kotrig kotriženja
leži duha zlamen al pak predsudenja?

Al je duša tenja luckog hrepenjenja,
al znuternje, na dnu sakega betega,
boga ima, al pak zevsemsega ne ga?

Čreva, prazna čreva, mesnati mertvi meh,
zgibice, kotrige, herskavice, kosti.
Človek je ne spoznal Nature još dosti.

Negacija Boga, peklenski smertni greh.
V kominu smeh, vihorni žuhki smeh.

KALENDARSKA

PLEBANUŠU, VITIZNANCU
I KALENDRIJAŠU
TOMAŠU MIKLOUŠIČU
IN MEMORIAM

Veter z Medvednice
košutah pajdaš,
v hegede i v gajde
zasviral je gajdaš.

Protuletni veter zagorski harfaš,
sverži zibluč, želud, šiške, grozje, šaš.

Prek goric i kleti, brejih, fajtnih paš,
ze semi klopoci, vinski otec naš,
zapeval je veter vekvečni orgulaš.

Karvan vu herži hmajni pučpurič,
s krelutmi goruči sunčeni fenič,
kak regetlin žvepleni zapalil mu se krič,
zapahal se nad oblak protuletni ftič!

Kak žoltar zvoneči tanec cvetuč,
kolobar poldešnji je jogenj goruč.
Oblak breji dežda, germlavine, tuč,
predjurjevski žabci glasno regečuč.
Veter v harfe svira kak harfa pojuč.

Veselete se daljine,
veselete se ravnine,
ribe, vode i vedrine,
pavučine i glibline,
ftiči, kače, se živine,
protuletne germlavine
i vuzmene deždevine,
našlo se bu vre pitvine
v tenji ledvene lagvine.

Veselete se sprekleti,
bogci, čuklavci i kmeti:
još nam mošta ima v kleti,
sunce v poldan simi sveti,
dol ga nigdo nemre zeti,
ni bogatuš v svoj žep deti.

Veselete se vedrine,
zapaleta se žarine,
se tenčine, se sparine,
se nizine, se visine,
kervarine, pomerčine,
z mesečine na višnjine,
z babjeg leta vu sparine
dozrelo bu slatke vine!

Nebo je čerlene,
si se bogci žene.
Mačka se hmiva,
bu lepo vreme,
zutra oblake orati greme.

Mesec se skriva,
bu kišno vreme,
nočas ščuke loviti greme.

Gda gatalinec štok,
kak žerjavov snubok,
žabe spravla v smok,
protuletje ide
skok na skok.

Kukuvača kuka,
a mečovoj Đuka
kači zube puka.

Sveti Luka
orehe fruštuka.

Od Lovrenča
četernja je zdenča.

Vshodni veter je vedriš,
a poldešnji pun je kiš.
Zahodni pak sanoborec
berbonosni nam je zgorec.
Poldešnji je pašovabec,
pun glist, dežda, rib i žabec.

Rana germlavina
jesenja sparina,
večernja žarina
juternja vedrina.

Prezimec z vodami,
a travanj s pašami.
Germlavina zimska
slaba berba vinska.

Dan svetog Vincenca
luka tristri venca
alduje čerlenca.

Sunčano leto sadonosno leto,
blatno leto, kruha gladno leto.

Sunčani vedri kolobar
nosi ploden kolendar.

Herž, šenice, tersje,
vrućine zore pesje.

Vojuvanje vetrov malo hasne nosi,
polnočni veter herž v orsag donosi.

Kolovožnjak tanca po tratinah bosi,
po hasnovite, mlačne, blagoslovne rosi.

Velkomešnjak grozje na tanjeru nosi,
malomešnjak pervo žuto lisje kosi.

Jesen na pragu, sisvetske megle,
katarinčić pune su tegle.

Severec Silvestrov z snežne Medvednice,
jaglin v čurki, đumber v devenice.

GALŽENJAČKA

Firu - firu, firula,
pod galgam žvegla
žveglica.

Firu - firu, firuli,
na galge bumo
došli si.

Škerlaček nosim na hendek,
dežd z vetrom mi je
kepenjek.

Al kerščenik, al copernjak,
pokopal nas bu loterščak.

Od se dobe za navek
jedini su galge lek.

Od se dobe do na kraj
karv bu tekla vekomaj.

Z tega pekla ni nazaj,
bogcu galge, grofu raj,
čerleni maj, kervavi maj.

Firu - firu, firula,
pod galgam žvegla
žveglica.

MIZERERE TEBI, JERUZALEM

Mi plačemo plačuč
i javčemo iduč,
kak čuk huhučujuč,
cmizdrimo javčuč.

Mi javčemo cmizdreč, plačuč i klangujuč,
bazilisk nam ceca bumbrege i žuč.

Kak pes zavijajuč mi kukamo tuleč,
v nami merlič smardec kušencije je reč.

Kak v kmice zvon cvileč, plačuč, narekujuč,
ručanje je naše oroslan ululikajuč.

V znuternji človeka je zegnjl Božji Križ,
zverh galgah, kuge, jognja i podertinah hiž.

Mi javčemo javčuč, kak čuk huhučujuč,
pes zavijajuč zverh pogorelih kuč.

Z verhu nas je strah, a v nami je prah,
olenjke je božje v nami zgesnul dah.

Meč za nami hodi, jognjeno strašilo,
joko nam pika pekleno jognjilo.

Se je smetnja, plač i vutlo poginutje,
tarh i pranger, kervavo križopotje.

Cvilenje narikač je naša boga reč,
zdežmani glavač i cucek cvileč.

Katlan čarni pušeč, smolavo dimèč,
dim i jogenj, pekel sprekleto rdeč.

Glas melina je stal. Z dalkog, dal, se dal
javče vmiruči ftič, kervavi čarni ždral.

Glas potoka je stal. Berboče gnus i kal,
čuti je ne niš. Se glib i muk i jal.

Cvet keliha je zgnjl. Karv zgnjila v žlebu žil,
zvezdani blesk se v glib i v blato spremenil.

Zanemela je sila seh zvezdanih sil,
pred človekom se človek kak larfa larfi skril.

Ništarjenje veter zdehnul je kak pes,
pod karpitom plomba rascufaneh nebes.

Razmetali su luctvo kak gingave cigle,
človeka človek išče: iglu glavič igle.

Kusa kervava rastergali ku su,
luctvo se ftaple v sramoti i v gnusu.

NENADEJANO BOGČIJE ZVELIČENJE

SPOMEN NA JEN HISPANJSKI
KIPEC

Nenadejano bogčije zveličenje
zasvetlelo nam bu
kak zvezdane tenje.
Seh brig i terhov končno zlahkotenje,
Dominuš nebeški, slatko hrepenjenje.

Gda Gospon Bog bu v saku našu ranu
s parstom pihal na Sudnjemu Danu.

Na Den Konečni, na Den Serditi,
vsi fehtari i drugi bogci vsi,

do keh nigdo nigdar nišče deržal ni,
kak oblak svetleč, beli megleni.

Vekvečne norme gdi su v blagdajnskoj belini
z mužikom i cvetjem, z rožmarini,

v demantnej, samitnej, dundastej Sikstini,
vsi romari, cafute i fakini,
pili buju z Bogom v čistoj rubenini.

PLANETARIJOM

FASCINATIO ET INCANTATIO DAEMONICA RERUM CROATICARUM ALITI CARMEN IN
LIBRIS SIBYLLINIS INVENTUM O HUDODUŠNEM I ZECOPRANOM GATANJU I ZEZIVANJU
HORVACKEGA PLANETARIJOMA

*Lotrov, kurvi, ožurašev, copernic, nenaivnih, kriveh svedokov,
oneh ki sirote vdovice, nevoljne ljudi zatiraju, krive opravdaju,
gizdavcev, skupcev, tatov, tolvajev, razbojnikov, ljudomorcev ne ti
treb po drugeh orsageh ziskivati, dosti ih je vu ovom slovenskom
nevoljnom zakutku.*

*Kaj štimaš moj štavac, da bi vezda vu tesne ove ostanke
slovenskega orsaga Salianus prišel, kak bi se začudil i čudeči
križal, gda bi ne jednu neg vnožinu teh i takveh prehamljenih volj
našel?*

JURAJ HABDELIČ od tovarštva Jezuševog A. D. 1670

Vešča, bahornica, ščerbava copernica,
kaj spreklela ju sama
Marija je Bistrica,
dala mi je poždret
vračstvo čarovnice:
pajnkertovo oko z brabonjkom lasice.

V marcelu zdrepaneg pavuka otrovca,
zub od gluhog pilka, godišnjeg udovca.

Tri papka od veptra, na Vuzem škoplenog,
i hudog korenja s paprom zdroblenog.

To se z oblizanjkom mlade mesečine
v tri kaplice ženske mesečne tečine.

Od muškog zavrčka noket v šljivovici
i kušlecov pušlec šepavoj veščici.

Vračarica, čarovnica, čorava Betika,
suha kak metla, smuda, haeretica,

kaj bubna na bobnju s kožicom muškom
i fučka kak pava s peklenom komuškom,

kak s trumbentom, Hudome vu vuho,
dala mi je popit začinjeno juho:

od jadrice žolčne egiptovskog oreha,
od ženskih lasi scopranega teha.

Parilo osmujeno od dečjega mesa,
na kvaterni petek, šepava nebesa!

V polnoči gluhoj na kvaterni petek,
ja mislil sem konec je, a bil je početak.

Cvet ženski zemati i mleko prijemati,
znamenuvajnje muško kak hostiju zemati,

na metle jašiti i purgare plašiti,
popa vu vražnju torbu zašiti,

prevrči se v cucka kaj s turna plucka
i luctvo jeno na drugo hucka,

vragoduha zvati, presveto olje zlejati,
rit si na dušici oltarskoj grejati,

z mačkom se zmešati, tolvaja vešati,
z kotrigov dečjih mošta sprešati,

spram coprarije te se to ni bilo niš,
kaj ja sem spoznal je, potari nas križ!

V tmice, v pivnice, brez ikakšne luči,
čul se je veter kak v praznini huči.

Čuli su se glasi kakti talambasi:
Bežete, bežete, vi pogane žuči,
tuče se černe spremaju potuči
se vas v pivnice, v hiže i po kući,
kaj blodite bez doma po vetru i po tući!

I videl sem daljine, meglene i kalne,
i videl sem glibline, se dalne i dalne.
I videl sem strele, žveplene, blisiču.
Občutil sem merliča perst na ogerliču:
na jabuki Adama hladni tuji palec,
bil sem v čarnom plašču, hman kak zvezdoznalec.

Dalko anda dalko je ne bilo nič,
zimljíčavec, četertavec pezdel je hudič.
Sablazen i larfa v čislu očenaša,
na merličkoj plahti kak rana grabancijaša
otparla mi se v oku gliblina mračna naša.
Jen zgoreni kotec na tri palanjka,
kak prekleti melin s tridesetri ganjka.

Peklena zganjka rascufanega canjka
i stražnjica kaj se v svojem kalu sanjka.

Flandra, kaj se v jutro zuvle, na večer obuvle,
obruč kugle na četiri vugle.

Podežganje hiže podežgalcov samih,
palandra, kaj svoje se meštrije ne srami.

Smardlivi kadaver kaj se v vonjhe pajca
krepanega zajca, digu digu dajca.

Pasoglavcov krutih golubica v parklah
i čarna nit konca na preslici Parkah.

Pasoglavci smarde, kak futači pezde,
vu žveplenom risu brenčiju škure zvezde.

Med zvezdami jena kalna zvezda.
Incipit ketač planetarijoma obertati se vezda.

I videl sem v megli,
v megli sem videl:
Zerinski grof črez meglu
kak slepec gre v Beč.
A nazaj ga nebu, a nazaj ga nebu, a nazaj ga nebu
nigdar več.

I Jelačiča Bana i Gospona Gaja,
I Njih sem videl bloditi v Beč:
tam buju svoju, tam buju svoju, tam buju svoju
popluvali reč.

I videl sem v megli tristotin banov,
tristotin banov, tristo galanov,
kak zmirom črez meglu blodiju v Beč.
Tristotin banov črez meglu sem videl,
kak ničemurnjaki pleziju v Beč.
Tristotin banov na konju, k Jagelonu,
tristotin banov vu salonvagonu,
tristotin banov blode v Budim,
petsto let jognja, petsto let megle,
Turčin i jogenj i karv i dim.

V megli sem videl, videl sem v megli:
seh križnih putov konec i kraj.
V meglenom blatu, v pogrebnom maršu,
otkod nas nigda več nebu nazaj,
Ileri kak pilki, faklonosi,
zaškrabani dijaki, larfonosi,
pokapali su paradno starinsku reč Kaj.
Kak zvon je Kaj grmelo,
kak kres je Kaj plamtelo,
kak jogenj, kak harfa vekomaj,
a oberpilko v gali,
s pogrebnom faklom v roki
med ilerskimi fanti,
mertvečkemi snuboki,
špancerai se
doktor Ludwig von Gay.

Cinkuš je lajal v megli, golgotski,
pokapati smo znali furtinavek gospocki.

Smolaveh faklah dim sajav, rdeči,
koruš černoriscov, reverend čkomeči,
psalmov pogrebneh pri mertvečkoj sveči,
pogrebni marš, ilerski marš brenčeči,
circumdederunt i karmine zle
orgula, misleč da strofe jesu te
repača Renesanse, slavjanske Budnice.
A človeka je ne, ki v smartne panike
glas dignul bi kak veter, da pravdu nam pove,
kak oroslan da rukne v taj špalir teleči,
v pogrebnu paradu, v ilerski marš brenčeči:
čarni to grudanjek, a je ne komet svetleči!

Neistolnačno mračno nečutenje Reči
piskačov kukurjaveh, šljivarskih rufijanov,
šipusov i lirskih zgubidanov,
zežgalo, zdruzgalo i unišćilo je se.
Ta dična parada pri ilerskoj sveči
ni Trijumf skerlatni, ni Preporod rdeči
neg deh merlića z kervave nuternje,
kak fašnika kaj zdigli na vaše skolke ste,
a da je Finale to nigdo ne ve.

Kajkavska reč Kaj vre jezer let klopoče.
Kak prekleti melin očivesto je
do denes, bogme, zmlela ni jene knjige ne,
Kaj mele bogčije, strah i bedastoče.

Kaj žuhko je, ne ferfla, ne berboče,
z gingavem ciglam hiža podzidana zgledi.
Kaj nigdar slatka stara frajla bila ni,
vekomaj truca Kaj, Kaj cvili i joče.

Tak včeraj bilo je, tak bu i v bodoče.
Na grobu žive Reči knjiga se zidati ne da!
Knjigarov, Poetov prekleta martva čreda,
kak kajkavske smarti krepala je preda!

Gingavi betežnik, reč naša tožno blodi,
zlahkotenje iščuč, prekletom kmicom hodi,
cendrava bogčija i ničemurna laž,
bahorije žuhke, lamentacije trule,
v trijumfu noseč rodoljubne nule,
neraspletne vuzle i bedastočah špule,
vigilijah nočnih i nadgrobnih straž.

Reč kajkavska pred nami je pokran, prezen grob,
znuternja kervava, razvudenje, drob.
"Ak pjevat vam se hoće, a sami ne znate kako",
pjevajte kajkavske Riječi staru kajkavsku kob!

Reč Ignis Festivus luctvu biti ima:
jogenj kaj plameno na veselje plamni.
A nasa Reč v megli kervavoga dima
kak opoganjen ogorek gesne i tamni.

Se otenčenje tu je mračno, a ne regètin goroč,
kertovine, blato i kermežljiva noć.

Na skolkam čkomi smartnosprepluvana Reč,
a pismoznancov ni, ni harfe ni več.

Purgarija naša ne jenoga je Vramca
zdruzgala kak steklog pesa samca,
regečuć nad ftoplenikom z čamca.

Ne jeden Škrinjarić judicijum koruptni
je znal da grize kak čemerni kal mutni.

Orsaški zvertavci, knjigari, kruhoborci,
al su klopotali kak grofovski norci,
alpak kak megle rataji su stali
na pranger, da ih osel popluje i spali.

Popluvan gdo ni bil, taj dunsta imat nemre,
kaj su pravzaprav domači naši, oselski ideali!

O, ti betežni, davni, zimljíčavi dani,
gda knjigari gladni, tožni Lutorani,
kak amrelari se po blatu vlekli jesu.

Po Lutoranu saki kak po steklom pesu
lupal je i pluval po zgnjitoj pesjoj rani,
o, ti betežni, hmajni, strašni, davni dani!

V tem žuhkim, polglasnim, cmizdravem korotam,
lutoranjskim harfam, puntarom, sirotam,
pluvačka i pranger su bili honorar.

I denes još navek poet je pioner,
zritan i sprepluvan kak stekli pes i zver.
I denes je poetu navek još hraček dar,
navek bu tak, drugač nebu nigdar.

Gdo penezolovec ni ni jagar karijer,
kušencije ne teržeč, kameleon, licemer,
gdo Ars Scribendi et Bene Vivendi
v vomitorijumu na masnej Prebendi
ne bljuje zvust kak Veniam Legendi,
gdo pomeknjenec ni na grofovskoj arendi,
za tega ni neg naška Ars pesja Moriendi.

Talentum menjše vredi neg pišiva skolopendra,
pri nas ni vrag za martvim talentom ne cendra.
Deždevna megla, megla, meglena selendra.

Červojedine vutle i sperhnuta krama,
gingava hiža i najža brez trama.
Špiĝl brez stekla, kipeć brez rama,
bogčija, žalost, šošťarkalendarська tama.

Špange i lesice, zaškrabano lice,
fratri, cirkve, posti, meglene zornice,
biškupi i norme, zvona, opatice,
pernati skunkači, ketači bez žbice,
kak tri kervave tice su tri copernice
preletele prek blatne Harmice.

Negdo se vleče s kervavom glavom v roki,
kervavi mosti, kervavi potoki,
bogec pod štengami v smartnonosnoj moki
i latinski verzi nerazumnogliboki,
hahari, hudičevi snuboki,
se to teče v tenji kajkavske vmiruče reči,
se blešči kak karpit skerlatni, rdeči,
kak regètlin gasne, zvezdani, goreči,
v neistolnačno mračnom nečutenju reči.
Pogrebni marš, ilerski marš brenčeči.

V megli sem videl, videl sem v megli:
seh križneh putov konec i kraj.
V meglenom blatu, v pogrebnom maršu,
otkod nas nigda več nebu nazaj,
Ileri kak pilki, faklonosi,
zaškrabani dijaki, larfonosi,
pokapali su paradno starinsku reč Kaj.
Kak zvon je Kaj grmelo,
kak kres je Kaj plamtelo,
kak jogenj, kak harfa vekomaj,
a oberpilko v gali,
s pogrebnom faklom v roki,
med ilerskimi fanti,
mertvečkemi snuboki,
špancerai se
doktor Ludwig von Gay.

V hintovu srebrenom, z šesnaestimi vranci,
Khuenta sem videl z gardom i s hajduki.
Chavrak i Bresztyenszky i drugi mameluki
za hintovom srebrenim z šesnaestimi vranci
su lajali vivat kak kurve i posranci,
a narod je kak marha drezgetal v štali z lanci.

Zobun z krentuha i skarletine,
ruke kak fajtne hladnetine,
baret od velura mohojarskog,
kerzno od dabra jastrebarskog,
tak je bil te ban, kak nadorišpan,
palatina vugerskog nadrišpan.
Fačuk, bastard i kopilan,
mandril i hahar, mađaronski kan,

na Markovemu Placu kaj je imel stan
dvajzdva leta stojeden dan.

Za hintovom srebrenim, z šesnaestemi vranci
regetali su "eljen" z gulašom i z žganci,
dijetenklasni bogci, potplačeni pijanci,
Lengyeli i Toti, kuferaši, stranci,
najglasniji bobni v madžaronskoj "stranci",
kervave kadrile najčalarnejši tanci.

Regnikolarni klatež pokojneh domorocov,
perkelta, filekov, izbornih gombocov:
feldcajgmajstri graničari, janjičari kancelisti,
liberali Međimorci i Primorci unionisti,
službeniki, činovniki, štreberi i centralisti,
biškupi i stožerniki, Turopolci navek isti.
Na se laži spremni, takdabi s peruti
naoljit mogli čreva sakej cafuti,
če bisagi su puni, konji zapregnuti,
za francjozeforden - mandril taj saki kruti
triput prisegne krivo v jenoj jedinoj minuti,
čerlenobelozeleni, fakini čarnožuti!

V doput sinekure zamotani zvertavci,
habenci, pomeknjenci, srakari, hrustavci,
nasrečuhitavci i himbolajavci,
sakem banskem migu kusati lajavci,
lepa naša doloroza,
puna flaša, puna doza,
capfenštrajh, šljivarska loza
praktičnika, bangaloza.
A cilindri, rukavice,
činovniki: rit kak lice,
si presvetli z naftalina,
se presvetle hauserice,
kuharice, kelnerice,
galženjaki, coparnice,
kišobrani, gumbašnice,
od Ilice do Harmice,
si blejiju v bansko lice,
kak da buju klobasice,
devenice, pečenice,
pajceki i mandalice
curele se prek Harmice.

Kak v kvarglin červi za banskim pleziju črevom
privatni docenti, "poglaviti" bogci,
sakem loncu rigla, samostalci, šokci,
sakem blatnem triku pravnički umokci,
Bunjevci i Raci, Vandali, Ileri, Goti,

v otajnem špotu, v tudinskoj sramoti,
dunajski grofi, prejasni idijoti,
hauserovski cucki, kervavi faloti,

Ungarezi knezi z baronskemi penezi
zeksleksiravleju lekse kak tatarski despoti,
a horvacki muži kak Cernci i Heloti
mužikaju kervavo v urbarijalnoj koroti.
V tem našem peklu z božjum milostjum,
gde madžarskem galgam blagoslov je kum,
a saki drugi Um je "naš Veleum",
kaj ostalo je kmetu? Cunard Line i Rum.

V megli sem videl banski cimtorijum.
Oko bana svinjsko, slugansko stanje,
trafikantsko, blesavo kokodakanje:
praznoglavci norci klopočeju kak škvorci,
strašljivci su naši "iz uvjerenja" borci,
presvetli de Francisci i drugi Sanoborci,
herđavi Keršnjavi i drugi slični mravi
ferflaju kak koruš: Sent-Ištvan-kruhoborci.
Natikači, pletigači
z madžaronskemi mustači,
niščevniki, niščekoji,
saki Mužu kožu kroji.

Oružniki, maškaraši,
nagodbenjački mužikaši,
nadribani, kuferaši,
saki Mužu starku praši.
Kurenti, senti, hmani žbiri,
ti blatni, kervavi barbiri,
ti kraljevski zemaljski trojedni činovniki,
beskušencije naše vekivečni liki.

Bože, čuvaj, bože, štiti
bana našeg s tem banditi.

I biskupa Štrocu sem videl v megli,
kak babu na loncu, gde sedi na cegli.
I Bana Mažurana z bakenbarti sivi,
nigdar ne zgine kak ban gdo jemput živi.

I Starog sem videl v tej kervavoj megli,
kak Stari z virdinkom pod krovom sedi.
V đakovečku meglu,
v gornjogradsku meglu
za dimom dim kadi.

Dok Biškup Štroco v tenji đakovečke geste,
pod toplem krovom biškupske sijeste,
gladnog Muža hrani z "nafarbanom Toskanom",
pod črlenom lampom, pod Khuenom banom,
v gunguli, s cigarom i z madžarskem duhanom,
pod črlenom lampom Rada, Zakona i Reda,
Stari se punta i Stari pluje
na biškupsku "žlicu duševnog sladoleda",
s kojom biškup Muža nahraniti gleda.
Stara, posteklela korenika se ne da!

Nigdar nebu v megli Spomenika imal
kaj nigdar je ne s klimavcima klimal.

Okolo Starog, vidim, perhučeju zagrepci,
kak okolo Tornja preplašeni vrepci.

Poglaviti i presvetli, na gnojnišću blatni petli,
kaj jašeju paragraflin kakti z lojem vrag na metli,
plavokervni bogci, žakli nacifrani,
herkali su v luknjah, faloti prefrigani,
presite pijavke v gnojnoj, blatnoj rani,
kancelari, bani, doktorski nadrišpani,
kaj zijaju v klobase na madžarskoj grani,
eršeki dvorski, jopci engeduvani,
kaj jedan drugog fkani i fkaniti kani,
sove i šišmiši v beamterskeh školjah,
gungula lotrov, lajharov i huljah,
klimavci prodani, čalarni saboraši,
kaj berstiju ternje homagijalnih laži,
gerdobe i blezge na krepanoj straži,
saldakonto pravde v činovničkoj gaži.
Habsburg kuha naše meso v svom tirolskem loncu,
šnapslin na Kaptolu i špricer na Dolcu,
a glava horvacka na madžaronskem kolcu.

V bezakonju, v samosilju,
v samovolji, v soldačiji,
v fehtačini, v kerplačini,
v zakerpami i v bogčiji,
Stari je jedini madžarskemi grandi

plunul v oko kak se šika bandi,
gda teržilo se pri nas na saborskemi štandi
z magnatskemi lanci i z Bezirksvorstandi,
jedini je Stari klel po tej kontrabandi.

Stari ni bil malar za teleče oči,
niti pero za škilavce čtavce.
Jedini lampaš v kermežljivoj noći,
kak germlavine bas za naše tupoglavce.

Se bilo je testeno kak z ilovače štrudlin,
se prepokorno kak na pijaninu pudlin,
sprekuhanu se kak štajerski nudlin,
dika nečemurna za dunajski guldin.

Jedini cagar na tem ciferblatu,
jedini potez na našem šahmatu,
jedina skala v megli, v ilovači, v blatu,
kaj Dantea citira kakti glas trumbente:
"Per me si va tra la perduta gente..."

A kaj je briga te vušlive levente,
tronuša dunajskog gingave kurenta,
kaj teržiju savjest na percente,
v tenji kanona, kavaleriregemente
(za baronat i plemstvo, za doktorat i lente,
kaj prodali bi boga i se nebeške sente,
za srebrene, brenčeče argumente),
kaj gilta Dante za te pišive, vutle šente
i šintare koji z vagom punog žepa
glediju mirno če pravica krepa.

Tih štreberov bogečkih mizerna, gladna čreda
derži se slepo khuenovskog Kreda:

pred Banom plaziti i kmeta gaziti,
kak cucek na saki banski mig paziti,

v otajnosti petljati, lagati, krasti,
v saborišću lajat "o narodnoj časti",

čerčkati, lagati, brez glave, brez repa,
da naša je domovina naša i lepa,

kaj ak ju Khuen šiša, davi, gnjavi, cepa,
žitek je prelep iz prepunog žepa.

Pekleni, banski, khuenovski trik:
na galge marš, al marš na spomenik!

Saki spomenik iscecan je čik,
a poštenjaku za vrat treba deti štrik.

Kak vu centrum sveta bleječ v svoj terbuh,
tak filozofjera madžaronski puh.

Kaj njemu more Dante al' danteovski duh,
gda je za to gluh presvetli klapavuh.

A Hapšpurg nas bogce kak strašilo plaši
z Reskriptom Previšnjim: Verni i Mili Naši.

Verni i mili naši, žvalavi mozulaši,
klimavci prodani, čalarni saboraši,
s poganicom mrenom na oku, pajdaši,
plemenitaši, virilci, senilci, kuferaši,
klečiju pred Hapšpurgom kak pri božjoj maši.

Nevini Jaganjčec v lavoričnej rami,
nakinčen kak Fašnik samitnem pantljikami.
Gespen Hapšpurg zgledi kak krepani kozel,
kravatlin maršalski ma zvezan na vozal.
Zlatoruni lanec, ogerlič đundeni,
anglikanjski čipkeš i lonec sukneni.
Kak ultimatula gliboki žep,
gobec kak jopec gda vonjha si pod rep.

S trumbentami, s helebardami,
s fanfarami, s horugvami,
Hahar, tolvaj, v lakjeranem glancu,

tak zgledi medalja na grofovskem lancu
kaj cmače ju naš Sabor, gda hapšpurški kaljun
patancjera Orsag, spreluknani čun.

Tuljanski šnicar strugal taj carski je pancer,
bleščeći kakti z tumbaka tanjer.

V kipčecu filovem zestrugana Madona,
kaj detešce zible v zipčici od kanona,
na napersnjaku s pleha: princa i dragona.

Po oklopu zešnican cvatoč je lilijom,
mustače nosi taj belvederski som,
mustače masne od fajtnega viksa.

Pod tronušom čepiju tri kuferna Feniksa,
kak nosiju Mu tronuš: carski spomenik,
na kemu dremle Gespen Hapšpurg,
naš Obertabornjik.

Ban Khuen, Grof, Velmož i carski Komornjik,
kak hoštiju zdigavle taj nadzemaljski Lik.

Stari se dere, kune, kak čifut v Sinagoge,
Spravišče naše nema ni glave ni noge.

Kaj gilta za te osle, te šintarske doge,
argumentum Reči, Ris retorske toge,
za te žakle lene i prirepke boge?

Reč Staroga teče kak gorski zviranjek,
v kem Sabor se namače kak smardljivi canjek.

Tenehna i plava,
akvamarinska tenja Lune,
Gondola z leutom
i s pesmom o Fortune,
na karpitu skerlatnom v dubrovačkom plašču,
z mesečinom, z arabijanskom mašču,
vabil je nas v dubrovačku bašču.
Srebrene pene puna,
z grofovskog straduna,
zelena kak luna
(balon od sapuna),
zvonela kak zvono
blondina je Fortuna:
"Kolo od Sreće uokoli
Vrteći se ne pristaje:
Tko bi gori, eto je doli,
A tko doli, gori ustaje:"

Na tem su ketaču navek oni gori,
kaj su bili gori gda bili jesu gori.
Za bogca i v peklju pod tabanum gori,
majori su v nebu i v peklju majori!

Za kanturu jen jašprišt tri keliha je fkral,
a slepoj bogici je krajcer dal.
V nebo je jašprišt kak dobrodejal
ob desnu gospona boga stal,
(tri keliha fkral, jen krajcer je dal),
a babu je spekel Sardanapal,
kaj fkrala je sveču za copernjački bal.
"Tko bi gori, eto je doli,
A tko doli, gori ustaje."
Tak se rog za sveču daje,

zlo navek pod nebom traje,
osel se za grehe kaje.

Jeden je rojen vu paradne vure,
kak škarlatni erbič dične sinekure:
na gizdost, na lorber, na trompete,
a drugi kak fačuk, sluganovo dete.
Za pervoga su pune se zdele Fortune,
a bogca i v peklu Markaj friga, tenfa, kune.

Jeden kak kelih trojačkog cveta cvete,
a drugom veter pod zipčicom mete.
Cigan je jeden, a drugi pokolenja
vleče od pervog dana stvorenja.

Jeden nosi pamet spreluknanu, tupu,
pak bu ipak zupal najmasnejšu zupu,
a drugi bu zveršil na infamnem stupu.

Jeden zgledi kak kuruzno strašilo,
pasjeral bu žitek na zlatno nosilo.
Drugi je opal v Majke Božje krilo,
hahar bu mu otparl pod tretjim rebrom žilo,
tak je navek v tom našem peklu bilo,
tak je bilo i tak bude bilo.

Kaj su gore doli, ti su dole doli,
zakaj su gore bili gladni, bos, goli?
Oni kaj su gore bili bormeš siti,
ti su v peklu doli slavni, uzoriti!

V stubičkoj kripti kervavi Tahi spi,
pod oklopom vitez, taj peklenski pes,
a ima spomenika, kaj imel je penez!
Za Pasanca, za Gobca spomenika ni,
za petsto tikvi muški, na stubičke hruški
kaj zibleju se si.

Martinoviču, pismoznancu, vučenjaku, Jakobencu,
brez glave je pojti v pekel,
v Plutonovu mračnu sencu.
Kaj pisal je knjige o Harmoniji Naturali,
zato su mu baltu pod gerklan dali.
Zakaj je pisal o čistoj Mathesis,
a je ne zvonil s cekini, s penezi.

A Grabovec pater je opet v Mletke
opal da krepa iza rešetke,
zakaj je v Benetke nosil ne imetke,
neg jalove horvacke kvaterne petke,
kaj peklene imaju, kervave svršetke.

Oj, Gondola, Gondola, zaplavala ti gondola,
dalko od našeg kalnog kanala!

Kaj na tvem ketaču tega bakanala
spoznal si se tajne horvackega bala:

domorodec, koji je zbog penez hodil v Peštu,
bil je domorodec kom se v peklu šika
postaviti spomenika.

Nevernik zbantuvani če sedel je v reštu,
zakaj je bil bedast i ne hodil v Peštu?
Naj nam kvarit našu integralnu
sentištvansku Feštu!

Prisegnul zakaj si ne na Pacta Conventa,
kinčila bi te denes integralna lenta!

Zakaj si se stenjil za Narod do sence,
hahari v peklu nosiju žulence!

Ak nisi hotel v Peštu, mogel si iti v Beč,
z kupleraja nazaj te nigdar nebu več!
Merkavec pravi v Inferno je posejal svoje senje,
gdo dobro merka taj dobro i ženje.

Čarnopreslečeni pogrebni boben,
glasu čreva luciferskog spodoben,
i cinkuša zvon kak gumbašnica droben.
Petrice plač kajkavskog bedaka,
ognjene solze gričkog loterščaka,
se to me je zmlelo: norega copernjaka.
Dišalo je se kak čarna čaša maka,
opelo, sprevod i truga od laka.

Trombente vražnje vražnjeg marcia funebre,
karvi brez hasni, a solzah na čebre,
ris žvepleni smertnopogibelne febre,
kak kača me je splelo, zgusnul mi se dah,
na jabuke gerlenoj sedel mi je strah,

da solze nisem mogel proslinit, ni sline.
Zgubil sem se v megli, v blatu, v pomerčine.

Glas je zazvonel iz temne glibline.

Kak da se je otparla
moja jama sama,
javila se Zemlja, kak Kip,
kak Dojka, Mama,
ku cecali smo od straha kakti deca,
gda mrak je dohodil i perhala tmeca.
I rekla mi je Zemlja, kakti dobra teca:
On zgoreti kotec na tri palanjka,
i prekleti melin s tridesettri ganjka,
i peklena zganjka rascufanega canjka,
i stražnjica kaj se sama v svojem blatu sanjka,
se je to čemer peklenog oblizanjka.
Čislo smisla v čislu besmisla,
golubica s perutmi pokisla,
kaj ju je hijena v svoje parkle stisla!

Žitek je zganjka Ribe Kobile,
naprejspreštimana Planeta Sibile.

Žitek tanec je kanikule pesje,
korizmeni štakor i Ivanjski Kres je.

Človek biti ima mertuhliivi stvor,
po lojtram se pentra v Nebe gor.

Na vanjkušu nebeskom bu cele dane spal,
če ga nebu spekel Sardanapal.

Kak šoštar dretvu, tak človek veru liže,
saki dan je koncu za jenu špulu bliže.

Kemu Plajbajz jedina je lanča,
taj se z vetrom panča kak Osel od La Manča.

V zacopranih gliblinah gdo zlamenje išče,
taj nigdar nigde nebu našel nišče.

Arpadovci, Jagelonci, Zapoljanci, Babilonci
lupaju po tikvam našim,
kak hahari po truli lonci.
Turčin, Kurdi, Venecijanci,
kuge, kugle, jogenj, žganci,

se levente, se trumbente,
herpaukari, poderanci,
se nas škopi z sablom, z lanci,
Lutorani, Austrijanci,
Hapšpurgi i Anžuvini,
Serenissima, fakini,
Pšemislovci i Korvini,
turski kolci i Tirolci,
se po nami bluje, slini,
z štrikom, z baltom i s tobolci.
Ježuviti, dretvosmolci
i biškupi čarnoškolci.

Precoprat se to hotel naš Križanič je Jurko,
zvlekel reverendu i horvacko surko.
V Siberiji zavijal je taj vok za Uralom,
zmlela ga je megla kak pekleni malom.

Gondolu si videl! Kak frajlu s parikom,
vu fertuhu čerlenom i z benečkom kikom.
Čul si kaj popevle pod svojim spomenikom,
v škarlatnem talaru, poet tuljanskeh jopcov,
v štrumfama, z gitarom, idol stradunskeh škopcov,
kramarov, svečarov, lajharov i grofov,
ki si skup nesu meli - ni za lek - pet knofov.
Panoptikum taj bogi od cunjah z naftalina,
o, ta plavokervna gosposčija fina,
prepoznat kaj ne htela zidarskega sina,
v "Salon" ga ni sprejela "kak stradunskeg fakina":
Sopilovog Frana, slavneg gospodina!
Sopilovog Frana,
ki tolvaja imel je za bana.
Sopilovog Frana,
kem serce pregrizla horvacka je rana.
Krepal je v blatu, kak roža bez tegla,
požrla ga je megla, kervava, čarna megla.

Brez spomenika spi v preslavnoj Raguze,
bogečke kaj nigdar ju pekle nisu suze.
Sors bona Krobota: emigrare domo,
če pravi človek je, kmet, bogec i homo.
Ne jeden naš bogec je emigréral domo,
kaj bil je človek, a je ne bil gnomo.

A če se je gdapak još domòv povernul,
pilko ga je na lopate obernul.

Videl si megle, megle si videl,
ilerski čul si paradni čarni boben,
glas šorša, glas črevu hudiča spodoben.

V Stenjevcu si gledel poete, fiškale,
kaj bili su fortenceri za poetske bale:
se naši talenti, norci, školniki,
gengavci, romari i hmajni bolniki,
krepavleju ti bogci okolo naše knjige,
kak metuli nočni v blatu blatne brige.

Litanije kervave, bogčija bangalozna,
i pesme pogrebne, agonija porozna,
pranger i galge, jeremijada grozna,

karmine, strašila, vojščine banjske, stranske,
kaj tečeju kak megle al snežnice lanjske.

V norchauzu, na galgam, v sudnici i v grobu,
z štrikom o vratu, s kuglama v drobu,
se to su bobotki za scopranu gobu,
za peklene muke, peklenu gerdobu.
Videl sem v megli Reč
kak se preobrača v grobu.

I videl sem daljine, meglene i kalne,
i videl sem glibline, se dalne i dalne.
I videl sem strele, žveplene, blisiču,
občutel sem merliča perst na ogerliču.

Čuli su se glasi kak germlavine basi:
Bežete, bežete, vi pogane žuči,
tuče se čarne spremaju potuči
se vas v domovine, v polju i po kuči,
kaj blodite bez doma po vetru i po tuči.

V kmici, v pivnici,
brez ikakšne luči,
čul se je veter
kak v praznini huči,
s kervavemi nokti v drobu, v mozgu, v žuči,
zalajal sam kak samec, kervavi pes vmiruči.

TUMAČ MANJE POZNATIH RIJEČI, FRAZA I POJMOVA

ađemkinja, perzijska oštrobrida sablja. Od arapskoga: a'đemî, ađâmy, Perzijanac
alamanka, njemačka sablja. Od Alammanus
alamižna, milodar. Od mađarskog: alamizsna
aldomaš, blagoslov. Vino, koje se ispija u počast sklopljenog ugovora. Od mađarskog: aldomas
ali, ili, iliti, sive
amaraš, gorak. Od latinskog: amarus
anda, ergo, igitur, dakle
anđelka, vrsta oružja
ar, nam, enim, quoniam, jer, ipak
arbalistar, arkebuzir, strijelac iz arkebuze. Od francuskog: arquebuse i nizozemskog: haakbus, stara
puška kremenjača
arenjdalski, zakupnički. Od francuskog: rente, a latinskog: reddita
arnautka, arnautska puška, kratkocjevka
aspermari, poricati, odbiti, zanijekati
auštriga, oštriga, kamenica: Od njemačkog: Auster
azardum, igra na sreću. Od francuskog: hasard, hasarder, igrati na slučaj, riskirati

bahornica, vještica. Od bahoriti: gatati, čarati
bajs, berde, vrsta glazbala
bakenbart, zalisci, francijozefski brada. Od njemačkog: Backenbart
Bakuš, Bacchus, Bakho, bog vinove loze, vina, pijanstva
balta, sjekira. Od talijanskog: balta
baret, vrsta kape. Od latinskog: birrus, odnosno francuskog: béret
bargamina, pergamenat
barilo, barilec, vinski sud
bazilisk, legendarni gmaz složen od zmije, žabe i kokota; otrovan je i poguban; spominju ga psalmi i
Plinije
bažulek, Ocimum basilicum, bosiljak
beglučkinja, vrsta begovske puške. Od turskog: begluk
bekav, mucav
benečki, venecijanski
berbotati, brbljati
bersa, birsa, vinska droždina, mrena koja se hvata po vinskim bačvama i posuđu
berstiti ternje, poznata Starčevićeva fraza, kojom je žigosao sramotne napore političkih
potkupljivaca

beskušencija, nesavjesnost, pomanjkanje savjesti, besavjesnost. Složenica od latinskog: *conscientia*
beteg, bolest. Od mađarskog
bička, džepni nož, šoštarSKI nož. Od mađarskog: *bicsag*
bilikum, pehar, velika čaša, koja se puna vina daje gostu kao dobrodošlica. Od njemačkog:
Willkommen!
binjiš, vrsta plašta od crvena sukna; u prenesenom smislu: sablast, priviđenje. Od turskog: *beni* i
biny, ogrtač
blazina, perina, jastuk
blejati, *zablejati se*, blenuti, buljiti, zagledati se u nešto od čuda ili od straha
blezga, glupan bez fantazije
bôg, *bôga*, ubog, siromašan
bolvan, glup čovjek. Po svoj prilici od mađarskog: *bálvány*. *Idolum*. Riječ pogrdna u prenesenom
smislu: zapravo pojam nečeg nižestepenog spram izvjesnog religioznog pogleda na svijet
bradvica, sjekirica na koplju. Ures ili oružje
brej, *breja*, gravidus, trudan, trudna, noseća
brenta, vinski sud. Od talijanskog: *brenta*. Starinska riječ živi još danas po herbama i vinogradima
breščijanka, puška iz Brescie
brunda, *crembalum*, *drombulja*. Od njemačkog: *Brummeisen*
bumbačina, pamučno platno. Od talijanskog: *bambagina*
bunce, donji dio praseće šunke u dimu sušene
buzdoganj, *buzdovan*

cafuta, kao vlačuga, u pogrdnom značenju: bludnica
cagar, kazalo. Od njemačkog: *Zeuger*
camatato deaurato, vrsta starinskog sukna
canjek, krpa
capa, šapa
carmen in libris Sibyllinis inventum, proračanska sibilinska pjesma
cecati, sisati
cecka, sisa, dojka
cendrati, zanovijetati plaćući
Chavrak i Bresztyenszky, prvi je bio mađaron, a drugi vođa protukhuenovske opozicije. Ovdje je
sve stavljeno pod kerempuhovski jedan koeficijent sub specie aeternitatis kerempouchianae
cimbaloto, vrsta tkanine
cimtorijum, ograđen prostor oko crkve, koji služi ujedno kao groblje. Od latinskog: *coemeterium*
cindula, *Chelidonium majus*, vrsta cvijeta
cinkuš, golgotsko zvonice, koje zvoni kad nekoga vode na stratište ili na groblje
cipov, bijeli kruh pšeničnjak. Po svoj prilici od mađarskog
cito, *citissime*, brzo, brže, najbrže, hitro
cmizdriti se, tiho plakati gutajući suze, kenjkati
colon, *colonus*, kmet, sebar

colonelissa, pukovnikovica, žena zapovjednika
copernica, vještica. Od njemačkog: Zauberin
coprati, zecoprati, čarati. Od njemačkog: zaubern
cucek, pas, pseto
cujzati, jašiti na ždrebetu; *cujzek*: ždrijebe
Cunard Line, transatlantska kompanija, koja je u toku jednog decenija prebacila na drugu obalu
 Oceana nekoliko stotina hiljada naših emigranata
cunja, krpa
cušpajz, varivo. Od njemačkog: Zuspeise. Tu je riječ izmislio austrijski komičar i dramatičar J.
 Nestroy (1801-62), i ona je decenijama djelovala smiješno. Vidi: *tri fertala na cušpajz*
cvrtje, kajgana

čađavica, vrsta puške. Vidi: sajavica
čalaren, himben, prevaran, lažan. Od mađarskog: csalárd
čarni grudanjek, posljednja gruda na mrtvačkom lijesu. Riječ ima mračno simboličko značenje
čeber, drvena posuda, čabar
čelada, kaciga
černiložderec, čovjek koji živi od toga, što je svojim pisanjem zaslužio; u pogrdnom smislu: čovjek
 koji je u stanju za koru kruha sve napisati
červojedina vutla, šupljikava crvotočina
češnjovka, kobasica u kojoj ima mnogo češnjaka, bijela luka
četernja, cisterna. Od mađarskog: csatorna
četertavec, đavo koji se pojavljuje o kvatrima, tj. o četvrtgodišnjem postu
činž, vrsta daće, poreza, najamskog novca. Od njemačkog: Zins
čipkeš, odjeven u čipke, kicoš
čkometi, začkometi, mučati, šutjeti, ućutati
člen, paragraf
čmela, pčela
čombrast, kočoperan
čredo, čreda, vrsta, red, četa, stado
črevo, crijevo
čuba, čube, krupne usne, gubica
čuješ, pogrdni naziv za slugu, vojnika bez čina, kmeta. Riječ je bila još živa po austrijskim
 kasarnama za vrijeme Prvog svjetskog rata 1914-18
čuklavec, kljast. Mađarski: csonka
čurka, kobasica krvavica

daničkinja, puška iz Danske
deci, turopoljski lokalizam: momci!

De Francisci i Keršnjavi, prvi: predsjednik Khuenovog sabora, a drugi: odjelni predstojnik za bogoštovlje i nastavu. EkspONENTI khuenovskog režima. Keršnjavijeva književno-kulturna kozmogonija bila je donedavna još modelom naše srednjoškolske nastave, uglavnom kontrareformacione i reakcionarne

dekla, djevojka, cura

Den Serditi, Dies Irae, Dan Gnjeva Gospodnjeg

denevir, šišmiš; sablast uopće. Od mađarskog: denevér

devaginati degni, mačevi iskorišteni, gole sablje. Od latinskog: vagina, korice i njemačkog: Degen, mač

devenica, nadjevena kobasica, jetrenica

dežd, *deždjliv*, kiša, kišovit

deždenvjak, vrsta guštera, salamander

dijacint, Hyacinthus, cvijet

dijakrič pemski, u pravdanjima oko našeg pravopisnog pitanja pojavila se pedesetih godina prošlog stoljeća u našoj javnosti pretpostavka, da je dijakritične znakove izmislio jedan Čeh ili Poljak, po prezimenu: Dijakrych

dijeta, požunski sabor

"dijetenklasni bogci", fraza iz Starčevićeve bijesne kampanje protiv "činovnika i druge gospode"

diner, sluga. Od njemačkog: Diener

dišati, mirisati

dlenav, sluzav

dobnik peskotekući, klepsidra, pješćana ura

domorodec, rodoljub

dostegnjača, čarapa do stegna

Doža, Dózsa György, vođa seljačke bune u Ugarskoj 1514. Zarobljen od Ivana Zapolje, kasnijeg kralja, bio je smaknut tako da su ga postavili na usijano željezno prijestolje, a na glavu mu tri puta pritislili zažarenu gvozdenu krunu, načinjenu od bivoljih brnjica. "Dožinom prijestolju dotjerali su devet smrtno izglednijih seljaka. Na muziku svirala, violina i zviždanja morali su igrati kolo, i poslije svakog zaokreta morali su, kao gladni vuci i svinje, da jednom zagriznu u vodino tijelo i da te krvave dijelove njegove progutaju. Onoga pak, koji nije htio da grize, a to se moglo poznati po tome, da li su mu usta bila crvena od krvi ili nisu, na mjestu su posjekli. Trojica, četvorica su tako platila svojim životom" (Gergely Sandór: "Historija Dožine seljačke bune".)

drabant, pratilac, trabant, stražar. Od talijanskog: trabante

dragoča, cijena

dramiti se, razdremljivati se, rasanjivati se

dregezniti, proburaziti

drepav, nezgrapno nepokretan čovjek, koji nosi svoju trbušinu kao mijeh

drezgetati, zveketati

drotar, kotlokrpa. Od njemačkog: Draht

dudaš, gajdaš, čovjek koji svira u dude, u gajde, u diple

duha, miris, odor. Duha szmerdecška, foetor

Dum Pragae consulitis, Slavonia amittitur: Dok vi u Pragu vijećate, Slavonija propada. Citat iz jednog dokumenta iz 16. stoljeća

dunajski, bečki

dunkati, top dunka, larma, grmi

dunst, pojam. Nemati dunsta: nemati pojma. Od njemačkog: Dunst, para

"*duševni sladoled*", Starčević u "Pismima Magjarolacah" ironizira jalovost Strossmayerovih napora oko stvaranja Akademije usred žalosne i sveopće narodne i političke zaostalosti tom slikovitom frazom koja govori za sebe poglavlja

demant, dijamant, dragi kamen, alem. Madžarski: gyémánt

đoput, pamuk. Od madžarskog: gyapot

dumber, vrsta ljekovitog korijena, koji se upotrebljava kao začim i mirodija. Od arapsko-perzijskog: zendebîl. Zingiber, dumbir, dindiber. Madžarski: gyömbér

dula, globus, kugla, topovsko tane ili zrno u obliku kugle. Od turskog: gülle. I madžarski: gyúl

đund, *đundanosen*, biserovo zrno, gemma, margarita, biseronosan. Madžarski: gyöngy

erbič, pravni nasljednik

erdegata, psovka. Od madžarskog: ördög adta, davo stvorio, od đavla stvoreno!

eršek engeduvani, biskup s previšnjom dozvolom. Madžarizam: érsek, nadbiskup i engedni, dopustiti, odobriti

fačuk, bastard, kopilan. Od madžarskog: fattyú

fagabunt, skitnica, protuha. Od francuskog: vagabond

fajda, korist. Od arapsko-turskog: fajda

fajten, *fajtni*, vlažan. Od njemačkog: feucht

fakla, baklja, buktinja. Od njemačkog: Fackel. "Na čeladi fakla" bit će da je vrsta upadljivog nakita na vojničkoj kacigi

falat, *falaček*, komad, dio nečeg. Od madžarskog: falat

falšen, *falšiv*, kriv, lažan. Od njemačkog: falsch

fana, zastava. Od njemačkog: Fahne

fant, momak, veseljak

fara, *farni*, župa, župni. Od njemačkog: Pfarre

fariž, konj. Grčka riječ: phares

fartuh, *fertuh*, pregača. Od njemačkog: Vortuch

febra, groznica. Od latinskog: febris

fedrih, *špicflam*, vrsta mesa. Od njemačkog: fedrig, gibak i Flaum, najfiniji sloj slanine

fehtati, *fehtar*, moljakati, prositi, prosjak. Od njemačkog: fechten

fela, vrsta. U prenesenom smislu: bližnji. Od madžarskog: fel, polovica

ferflati, brbljati

fertal, četvrt. Od njemačkog: Viertel

fertun, pregača, vidi: fartuh

festunk, tvrđava. Od njemačkog: Festung

fijolica, Viola odorata, ljubičica

filati, sfilati, ispuniti. Od njemačkog: ausfüllen
filov lak, slonova kost. Od turskog: fil, slon
firanga, zavjesa. Od njemačkog: Vorhang
fkaniti, fkanjiček, fkanjilo, fkanjilonosec, prevariti, prevara, prevarno sredstvo, varalica
flaknuti, opaliti nekomu masnicu po goljoj koži
flamanka, puška ili kubura iz Flandrije
flandra, bludnica, "žena koja se dovukla iz Flandrije"
flinta, puška kremenjača. Od njemačkog: Flinte
fpiknuti, ubosti
frajsní, grčevi, zagušci, dječja bolest. Od njemačkog: Fraisen
franciškan, Tropaeolum, vrsta cvijeta
francuzlivec, luetik. Lues se nazivao "francuskom bolešću"
frass, tiče se Stanka Vraza, čije je civilno prezime bilo Jakob Frass. - Igra riječi u pogrdom smislu: žderonja - gledano iz turopoljske sentištvsanske megalomanske perspektive
fremt, tudina. Od njemačkog: Fremde
frigati, pržiti
frklevački mužiakaši, lakoumna, neozbiljna družba
ftaplati, utapati se, daviti se
ftič, ptica
fuchs, tiče se Vatroslava Lisinskog, koji je bio rođen kao Ignac Fuchs
furtinavek, uvijek, neprestano. Lokalni zagrebački izraz. Od njemačkog: fort
futač, pupavac. U prenesenom smislu: smrdljivac

gajba, zatvor, krletka. Od talijanskog: gabbia
gajdaš, čovjek koji svira u gajde, dude
galge, vješala. Od njemačkog: der Galgen
galženjak, čovjek koji visi na vješalima. U prenesenom smislu: obješenjak
gartlic, vrt. Od njemačkog: Garten
gatalinec, gatalinka, jedna vrsta žabe; *gatalinec štrok*, ptica roda, koja se hrani gatalinkama. Od njemačkog: Storch
gazophylacium, riznica. Knjiga leksikografskog karaktera u kojoj su skupljena najraznoličnija znanja
gegač, gaćeša; gege, gaće
georgina, Dahlia, ukrasna biljka
gespen kiral, gospodin kralj. Od mađarskog: király
gift, otrov. Od njemačkog: Gift
gingavohodec, čovjek koji je toliko oslabio te jedva hoda. Gingati se, gingavo, gingavec, gingavoća. Po svoj prilici od mađarskog: gyöngé, slab, nježan
glavač, poglavar
gleb, glaebae adscriptus, gruda zemlje, privezan za zemlju. Kmet je bio vezan o zemlju koju je obrađivao. Od latinskog: glaeba
gliblina, dubljina

gmajna, katastralna čestica jedne zemljišne ili općinske zajednice. Od njemačkog: *Gemeinde*
gnada, milost. Od njemačkog: *Gnade*

gnomo, gnom, patuljak. Riječ izmišljena od Paracelza

goba, *pukla*, grba. Od talijanskog: *gobba*

Gobec, *Matija Gubec*, kmet donjostubičke gospoštije, vođa seljačke bune 1573, koja je planula protiv krvavih zuluma feuduma. "U nedjelju 15. februara dovedoše Ivana Pasanca i Matiju Gupca u Zagreb gdje su pogubljeni uz užasne muke, a naročito Matija Gubec. Najprije ga "okruniše" vrućom željeznom "krunom", zatim ga vucarahu po gradskim ulicama štipajući ga usijanim kliještima, dok ga najzad ne pogubiše i rasjekoše na četvero" (Šišić) - 59 godina nakon njegova prethodnika Dože u Mađarskoj

gomboc, knedla, valjušak. Od mađarskog: *gomboc*

Gondola, Ivan Gundulić (1589-1638). Pjesnik, dramatičar dubrovački, autor "Dubravke" i "Osmana", senator, sudac za kriminal, zastupnik općine, knez u Konavlima, Apolon na književnom Olimpu što ga podigoše naši Ilirci, tripot glavno lice u komparserijskim kompozicijama Vlaha Bukovca

gornica, gorščina, gorno, *ius montanum*, vrsta daće

Gošetić Mijo, vođa seljačke bune 1573 uz Gupca i Gregorića

govedšina, vrsta poreza koji su seljaci plaćali po govedu

Grabovec (Grabovac, Grabić, Grabovčević) Filip (1697-1749), dalmatinski teolog, vojnički kapelan u mletačkoj vojsci, zbog knjige "Cvit razgovora naroda..." bačen u Mlecima u tamnicu, u kojoj pogibe mučen i okovan

graščica, vrsta gradskog poreza

greb, grob

gre bogcu za kmetsku glavu, bit će izrečena smrtna osuda. Ide za glavu. O glavi se radi.

Gregorić Ilija, uz Gupca jedan od vođa seljačke bune 1573. Početkom te godine upao je u južnu Štajersku i pobunio tamošnje kmetove, ali ga celjski kapetan Schrattenbach 8. februara kod Sv. Petra pod Kunšpergom razbije i uhvati na bijegu. Stavljen pred sud u Beču, pogubljen u Zagrebu

grifon, heraldička životinja koja kao orolav živi na plemićkim grbovima. *Graphus*, grifo, grifone, Greif

grinta, *Cuscuta europaea*, vrsta cvijeta

grintavec, od *grintavica*, vrsta vune. U prenesenom smislu: čovjek koji ne vrijedi mnogo jer je već ostrižen, pak od njega koristi mnogo biti ne će

griza, zarazan proljev, dizenterija

grudanjek, gruda zemlje, koja se baca u otvoren grob na lijes

guldiner, vrsta zlatnog novca. Od staronjemačkog: *gulden*

gumbek, kao zajček, vrsta vrtnog cvijetka. Od mađarskog: *gomb*, dugme

gumbelijum, *Convallaria majalis*, durđica

guž, zmija neotrovn

gverc, vrsta s mirotijama prekuhane medovine. Od njemačkog: *Gewürz*, začim

habenec, apstinent, koji nikada ne učestvuje ni kod jednog zajedničkog napora ili posla. Od *habati* se, abstinere, suzdržati se

haberdar, *haberdak*, vrsta topa. Od perzijskog *chaber-dâr*, koji nosi glas, poruku

habernik, vrsta topa kojim se daje znak za uzbunu. Signal opasnosti koja prijeti. Od arapsko-turske riječi: *chaber*, *habar*, glas, poruka
habtak, mirno, pozor. Od njemačkog: *habt acht!*
hahar, krvnik. Po svoj prilici od mađarskog: *hóhér*
hajdina, vidi: *helda*
hajsnuti, od *hajs!* Riječ kojom se viče na volove. U prenesenom smislu: grubo postupati, kao što se postupalo spram goveda. Udarati po nekom na takav volarski način
halavanja, graja, buka, dreka, vika, gungula, glasno svađanje, nadvikivanje, urlanje
hamižen, neiskren, podmukao. Od mađarskog: *hamis*, lažljiv
harc, ratnik, vojnik
harcuvanka, bojna pjesma. Od riječi: *harcovanje*, *harcovanje*. Mađarski: *harc*, borba
harcuvati, boriti se u bitki, u ratu, vojevati, ratovati
harčalija, velika puška širokog kalibra
harmast, brzoplet, lakouman
Harmica, nekadašnje zagrebačko sajmište, danas Trg bana Jelačića. Od mađarskog: *harminc*, trideset. Mjesto gdje se ubirala daća zvana tridesetina
hatman, kapetan, *Hauptmann*, *hetman*
hauserovski cucek, kućevlasničko pseto. Lokalna zagrebačka fraza
havravec, krivonog
hegede, gusle, *egede*. Mađarski: *hegedü*
helam, kaciga. Od njemačkog: *Helm*
helda, hajda, *hajdina*, vrsta žitarice. *Fagopyrum esculentum*. Od njemačkog: *Heidekorn*, *Buchweizen*
hendek, na *hendek*, nakrivo, *nahero*
henkar, krvnik. Od njemačkog: *Henker*
Herodeš, Herod, Irud; u spomen na betlehemijski pokolj tuku se ljudi 28. XII. šibama. Vidi: *sfrišuntksuntati*
herpauka, *herpaukar*, *herpaukati*, bubanj, bubnjar, bubnjati. Od njemačkog: *Heerpauke*
herž, raž
hevrav, šepav, ćopav
hijerozolimitanski, jeruzalemski
himbolajavec, klevetnik
hincati, vidi: *shincati* se
hintov, kočija
hispanjska škornja, španjolska čizma, vrsta sredovječnog mučila u obliku čizme, kojom su se lomile kosti, satirale goljenice i probadali nožni listovi
hiža, kuća, *his*, *hiza*
hiža z gingavem ciglam podzidana, kuća koja stoji na slabim temeljima. Upotrebljava se obično u prenesenom smislu
hižni, *hižnik*, kućni, *domesticus*, *ukućanin*, *domaći*, *domaćinski*
hmajnska rekla, luđačka košulja
hman, zao, lud, sulud, opsjednut, začaran, mahnit, *mamen*, *furiosus*

hmela, hmelnat, mela, brašno, brašnjav. Od njemačkog: Mehl
hoblati, blanjati. Od njemačkog: hobeln, a to je slavizam: obliti
hofnica, dvorski top, bečki. Od njemačkog: Hof, dvor
hoherovati, krvnikovati, prolijevati krv okrutno
holba, mjera od pola oke za žito. Od njemačkog: Halbe
holer, Syringa, jorgovan
homagijalna laž, laž poklonstvena
horugva, barjak, zastava. I Česi imaju istu riječ
hraček, pljuvačka
hračkolizec, ulizica. Prema njemačkom: Speichellecker
hrepenenje, čežnja
hrustavec, hvališa, koji se diči svojom smionošću
hudi, hud, zao, zloban čovjek
hudič, đavo
hudočinec, zločinac
hudodelnik, malefactor u Verböczyju, zločinac
hudodušni, đavolski, demonski

ignis festivus, vatra, koja se pali u svečanim zgodama
Ileri, Ilirci, pristaše ilirskog pokreta, pobornici štokavštine u hrvatskoj književnosti
inaš, inoš, inuš, sluga, dvorjanik. Od mađarskog: inas
isplesikati, plosnatim nečim izudarati, istući
izdumlavec, čovjek improvizator, koji izmišlja, podvaljuje, intrigant

jadrica, jezgra, nucleus
jagar, lovac. Od njemačkog: Jäger
jaglin, klinčac, mirodija
jalnuš, zavidnik
jandrâš, Cichorium intybus, vrsta biljke
jašprišt, archidiaconus. Od njemačkog: Erzpriester, odnosno mađarskog: esperest. I kod nas: ešpereš
jazbec, jazavac, lukavac
jezer, tisuća. Od mađarskog: ezer
jobbágy, jobađ, kmet, sebar, podanik, sujet, rusticellus, rusticus, jobagiones regni. I mađarski jezik upotrebljava za kmeta jobbágy. Ineptus, inhumanus, inurbanus, Bauer, paraszt. Mađarizam: prost
jokati, plakati
jopica, opica, majmun

kacida, kaciga, šljem. Od latinskog: cassis, cassida
kača, zmija
kačino mleko, Euphorbia, vrsta poljskog cvijeta

kalauz, provodič. Turska i mađarska riječ

kalčine, suknene čarape. Od talijanskog: calze, calzoni

kalen, kalan, kaljav

kalendrijaš, sastavljač kalendara

kaljun, vrsta topa, koji se prenosi kolima. Top na točkovima. Od talijanskog: cannone

kandlincuker, vrsta šećera koji se prodaje u prozirnoj kristalnoj formi, sa Kandije na Kreti. Od njemačkog: Kandelzucker

kanikula, pasja žega. Od latinskog: Dies caniculares. Ti "pasji dani" traju svake godine od 23. VII do 23. VIII. Zovu se tako i po zvijezdu Velikog Psa, u kojem je glavna zvijezda Sirius

kantura, pojanje crkveno, pjevanje u koru. Od latinskog: cantare

karpit, zavjesa. Od mađarskog: kárpit

karvan, prepelica

kaštiga, kazan. Od latinskog: castigare, kazniti

katana, vojnik. Od mađarskog: katona

katarinčica, Chrysanthemum, vrsta krizanteme

kebrojedec, čovjek toliko bijedan da jede hruštove. U prenesenom smislu: mizerija

kečka, pletenica, kika, perčin

kehlav, gušav. Od njemačkog: Kehle

kelih, kalež, putir. Od njemačkog: Kelch, odnosno grčkog: kalyks, čaška od cvijeta

kepenjeg, plašt, kabanica, kaput. Od mađarskog: köpeny

Kerempuh, značenje riječi nije potpuno jasno. Kerempuhi su crijeva, drobina, trbuh, vamp: Schmerbauch. Karapuh, kalapura, kerepuv je očišćen želudac, fileki. U prenesenom smislu: Kerempuh je čovjek lukavac, spretan, ispičutura, prokšenjak, lakoumnik, vragoljan, domišljati prevejanko, podvaljivač. Riječ kao slika jedne do danas književno neizražene figure živi još i danas. Knjiga o Petrici Kerempuhu od Jakova Lovrenčića (1787-1842), štampana u Varaždinu 1834. pod naslovom: "Petrica Kerempuh iliti čini i življenje človeka prokšenoga", prijevod je jedne njemačke varijante Tilla Eulenspiegela, bez ikakve samostalne književne vrijednosti, napisan živim jezikom

Kerestinečki dečki. Ime Kerestinec (tvrđava na istoku od Svete Nedelje, između Susedgrada Tahijevo i Samoborskog grada Ungnadovog) pojavilo se u našoj historiji kao mračan simbol za vrijeme seljačkog ustanka pod Matijom Gupcem u 16. stoljeću. Pod Kerestincem je banska vojska sa žumberačkim uskocima razbila seljačke mase 6. II. 1573. pod zapovjedništvom feudalnog magnata Gašpara Alapića, koji je jedini od generala Nikole Šubića Zrinskog preživio sigetsku katastrofu (1566). Kerestinečki poraz bio je zapravo uvod u stubički slom nekoliko dana kasnije (9. II). Kada se Gošetić i Gregorić, u španjolskim čizmama, u bečkoj mučionici sjećaju Kerestince ("kerestinečki dečki"), ta je evokacija u pjesmi, prema tome, bila historijski konkretna. "Balade Petrice Kerempuha" međutim, napisane zimi 1935-36, štampale su se jula 1936. u Domžalama kraj Ljubljane u nakladi Silvestra Škerla, ljubljanskog nakladnika Akademске založbe, više-manje kao krijumčarska rabota. Pod bojkotom štampe i nakladnika, zabranjivan i plijenjen godinama, autor "Balada", da izmakne Koroščevoj cenzuri, izmijenio je u prvom izdanju "kerestinečke dečke" u "križovljanečke", jer je poslije pokolja četničke družbe u Kerestincu, do koga je došlo proljeća te godine 1936, moglo tako izgledati kao da se evokacija "kerestinečki dečki" odnosi na najnoviju provalu seljačkog temperamenta, i da hoće da bude aktuelna politička asocijacija. Uz "Mokričance" i "Sanborce", "križovljanečki dečki" javljaju se u ovoj baladi potpuno nelogično: Križovljan leži uz Ormož na Dravi pod Bombellesovom Opekom kod Varaždina, a "križovljanečki dečki" bili su tu samo kamuflaža, odabrana po simbolu riječi Kerest, krst, Kerestinec, križ, Križovljan

kermežljiv, kermežljivec, krmeljiv, čovjek kome teče iz oka bijela sluz
kerplačina, skrpljena krparija
kervohodša ženska, mulier menstruata
kika, pletenica, onaj komični repić na bijeloj baroknoj vlasulji svezan crnom svilenom vrpcom
kikla, suknja. Od njemačkog: Kittel
kinč, blago. Od mađarskog: kincs
kinčanka, oružje okićeno srebrom ili dragim kamenjem: puška, sablja
kipočastitel, idolopoklonik
kirmankinja, turska sablja iz narodne pjesme
klade, vrsta mučila; *u klade vrgnuti*, staviti u klade
klafrac, brbljavac
klangovati, naricati. Od njemačkog: klagen
klešča, kliješta
klopotec, klepetalo što se kao ptičje strašilo upotrebljava po vinogradima i voćnjacima
knigar, knjižar, čovjek koji s bavi knjigom uopće, i štampar
knof, dugme, puce. Od njemačkog: Knopf
kobilica, skakavac
koh, kuhar. Od njemačkog: Koch
kokošja paša, Polygonum aviculare, vrsta biljke
kolankinja, sablja koja se veže uz konjski trbušni pojas. Od turskog: kolan
kolduš, prosjak. Od mađarskog: koldus
kolinje, klanje praseta na određene kalendarske termine
komeš, grof. Stečeni naslov vezan s dostojanstvom turopoljskog poglavara. Od latinskog: comes
komin, dimnjak. Od latinskog: caminus, ognjište, kuhinja
komorhanski zelenki, topovi od zelenog tuča, izliveni u komaromskoj ili komoranskoj livnici topova
kontrafaktura, slika jednog lika, kontrafatanog, to jest patvorenog, prikazanog likovnim sredstvom. Patisak. Od latinskog: contra i facere
kopitnjak, Asarum europaeum, vrsta biljke
korta, dvorište. Od talijanskog: corte
koruš, zbor, kor, a također i pjevalište s orguljama u crkvi. Od latinskog: chorus
kositer, vrsta bijele kovine, plumbum album, kalaj, cink
kosjer, svinut nož na dugome dršku
kotriga, *kotrig*, zglob, član, koljence u biljke, ali i zakonski član, paragraf, poglavlje. Od latinskog: articulus
kotriženje, *kotrižiti*, razrezavanje na kotrige, razglovljavanje, cjepidlačarenje, zanovijetanje.
Kotrižno izgovarati, govoriti jasno, odlučno, red po red, u smislu logike ili zakona
kovrdin, neka vrsta mača
kozel, kozao, kozlić
krabonos, *krabonosec*, čovjek koji nosi krinku
krabulnik, zakrinkan čovjek, maskiran, maska
krampampula, vrsta opojnog pića s mirodijama

krelut, krilo

krentuh, vrsta starinskog sukna

krizban, božićno drveće, jelka. Od njemačkog: Christbaum

Križanić Juraj (1618-1683), teolog, učenjak, prvi panslavist, putnik po Poljskoj, Ukrajini i Rusiji, putopisac. Petnaest godina prognanik u Sibiru, zatim dominikanac u Vilnu. Pao u vojsci Jana Sobjeskog pod Bečom

kropilo, *krop*, vrela voda

kropiti, polijevati (vrelom) vodom

krušnarica, hljebarica, žena koja mijesi i peče kruh. Sajamska pekarica

kubuz zidoderec, haubica, obica, Mörser. Turski top koji ruši zidove, tvrđave. Od turskog: kobuz

kufer, bakar, cuprum, Kupfer

kufernjača, puška bakrom okovana

kukma, *kukmica*, kresta pijetlova, huhor, ćuba, Hahnenkamm. Turski: quqa

kukmač, čovjek koji nosi perčin, periku, pletenice, krestu u kosi kao nakit

kukurjav, *kukurjavec*, crispus; cincinnatus, kudrav, kudronja

kumer, *kumrič*, čovjek koji nosi svoju vlastitu bijedu na svome licu. Bijednik. Čovjek nečist, smrdljiv, neopran, gnusan, gadan te pobuđuje gađenje, a ne samilost. Mizerija

kup, *složiti se v kup*, copula carnis, tjelesno se sklopčati, povezati, ispremiješati se tjelesno

kurdistanjka, sablja iz Kurdistan

kurent, riječ nejasnog značenja, upotrebljava se za mračno lice, demonskog porijekla

kuružnjak, hljeb od kukuruznog brašna

kusa, *kujsa*, kuja, kučka

kušencija, savjest. Od latinskog: conscientia

kušlec, cjelov, poljubac. Od njemačkog: Kuss

kutina, tunja, dunja. Od talijanskog: cotogna

kvaterni post, post kod katolika o početku svakoga godišnjeg doba

lageraš, čovjek koji taboruje, utaboren. Od njemačkog: Lager

lajbec, prsluk. Od njemačkog: Leibchen

lajhar, lihvar

lajt, vinska posuda, bačva. Od njemačkog: Leite

lanča, koplje. Od talijanskog: lancia

larfa, krinka, maska, obrazina. Od latinskog: larva

larfonosec, čovjek zakrinkan. U prenesenom smislu: neiskren, podmukao

latron, razbojnik. Od latinskog: latro

lavorični, *lorber*, lovorni, lovorika

Lendel, Poljak. Od mađarskog: Lengyel

lesice, lisice, lisičine, okovi

letoralci, primorci. Od latinskog: litorales

leut, *leutaš*, *lutar*, lutnja, vrsta glazbala, glazbenik koji svira na leutu. Od talijanskog: liuto i njemačkog: Laute

liga, mala patka

liljkati, lepetati, trepetati krilima. Liljkanje šišmiša, ukletih ptica, nekrštenih duša u podzemlju

liljom, ljiljan

lonckneht, plaćenik u carskoj vojsci. Od njemačkog: Landsknecht

lotar, razbojnik, zločinac, hudodelnik. Od talijanskog: ladro, odnosno latinskog: latro

loterščak, zvonice na jednoj od kula zagrebačke gornjogradske tvrđave, kojim se navještavalo zatvaranje gradskih vrata. Zvono razbojničko, latronsko, koje najavljuje noćno vrijeme kada krstare oko tvrđave samo vuci i zločinci, lotari

lucko, ljudsko, čovječje

lukno, crkveni, župski porez u naravi: jaja, sir, brašno, med i vino

mačuhica, Viola tricolor, vrsta cvijeta: noć i dan

madron, *madrun*, *matrun*, vrsta bolesti trbušne, bedrenica ili kostobolja. Od talijanskog: madrone, matrone

malom, *melin*, mlin. Od mađarskog: malom

malomašni, oko Male Gospojine, na početku jeseni

marcel, mužar, avan

marha, stoka, marva. Od mađarskog: marha

marijaš, vrsta novca

Markaj, đavo kada se imenuje određenim imenom

Martinović Ignjat (1755-1795), franjevac, pa profesor univerziteta u Lavovu, opat u Pešti, jakobinac, osnivač tajnog društva za širenje slobodarskih ideja. Zbog "uvrede veličanstva" osuđen na smrt i smaknut na budimskoj poljani

martinska guska, guska koja se kolje na dan svetoga Martina

maša, misa

mečovoj, čovjek koji se bježe mačem, dvobojnik, duelant

Medvednica, Zagrebačka gora, Sljeme

mekovec, mekušac, puhlivec, sibirar

menten, kabanica. Od mađarskog: mente

merkati, *merkavec*, primjećivati, opservirati, opservator. Od njemačkog: merken

merlič, *merlički*, mrtvac, mrtvački

mertuk, mjera. Od mađarskog: mérték

metul, leptir

mezopan, vrsta starinskog sukna

mežnar, crkvenjak koji skuplja milodare za vrijeme mise. Od njemačkog: Messner

Mikloušić Tomo (1767-1833), kapelan, profesor pjesništva i humanistike, župnik, vicearhidakon, kajkavski pisac, prigodničar, pjesnik, sastavljač kalendara, izdavač knjiga

misirlija, iz Misira, iz Egipta

misirski klun, vrsta turskog topa

mletvina, žito što se ima mljeti

modlin, kalup za pečenje kolača. Od latinskog: modulus

mohojar, *mohojarski*, vrsta starinskog sukna

mort, žbuka u žitkom stanju. Od njemačkog: Mörtel i latinskog: mortarium
mošnja, mošnjak, kesa, džep, onaj koji sabire, skupljač. Od latinskog: marsupium
mošnjorezec, džepar, tat, ovrhovoditelj, pljenitelj, varalica
mozul, mazol, čir, gnojna otekline, čovjek gubav, bijedan, gnojan
muhurli-gadara zbulana v Stambulu, turska sablja, oštrobida, u Carigradu puncirana. Od turskog: mühr, pečat, žig i gaddar, okrutan
muka, brašno
mustači, brci. Od francuskog: moustache
mušanka, mašanka, vrsta jabuke. Od njemačkog: Moenchs' Apfel
mutlast, mutak, šutljiv, tup, gluhonijem
muž, mužek, seljak, sinonim za kmeta, sebra. Ruski: mužik

nadorišpan, palatin

nadrišpan, zapravo kraljevski namjesnik, ali se upotrebljava u omalovažujućem smislu kao nadripar. Od mađarskog: nadoripán

nafarbana Toskana, misli se galerija Strossmayerova

najža, tavan, od: na hiže, na kući, nad kućom

"*Na mukah*" (prijevod njemačkog zapisnika):

Gospodin državni Sudac Johann Huetstockher, Doktor Prava, neka ispita Iliju Gregorića, seljačkog buntovnika, a s obzirom na navedene okolnosti neka povede istragu, ako misli da je tako potrebno, sa svom strogošću.

Pošto je kolovođa seljačkih buntovnika Ilija Gregorić dao svoj iskaz, bio je zatim i njegov drug Mihajlo Gošetić ispitivan, i to najprije blago a zatim pod mučenjem, i to naročito kod onih članaka koji su naznačeni krstom. (U zapisniku devet je mjesta naznačeno krstom.)

Krvnik se pojavio uz Iliju Gregorića i tako je stao da ga sprema na mučenje, kada je Ilija Gregorić uz suze izjavio, da je svjestan da mora umrijeti i zato da ne će ništa zatajiti.

Međutim Mihajlo Gošetić nije na to dao u nekoliko navrata nikakav odgovor, kao da zaista ne zna o čemu se radi, jer da nije bio prisutan, a ukoliko mu je nešto poznato, to da je priznao temeljito i po svojoj savjesti, pa ako ga budu na mukama razderali na komade, on da ne može više ništa da prizna...

Našto se onda dopustilo tom Gošetiću da ostane kod svog predašnjeg iskaza, s obzirom na neobičnu njegovu tjelesnu slabost, jer daljnje ispitivanje sa mučenjem ne bi bilo provedivo bez opasnosti po njegov život.

(Rački, "Starine", VII, 1875, str. 293-305)

nascati, namokriti

nasrečuhitavec, hazarder

navlaček, vrsta obuće, kao nazuvak

neistolnačno, neprotumačivo

"*Ne jeden Škrinjarič judicijum koruptni*"

- Enimvero timebam hominum quoque invidorum morsus, quorum nonnulli, sanctos etiam tuos labores, super Evangelia Dominicalia, et Sanctorum festa, ad decus patriae, gentisque Sclavonicae

nunc recens Sclavonice editos, et iam divulgatos, malevole reprehendunt, quibus nihil, nisi quod ipsi volunt, ut habet proverbium, sanctum est.

Scio etenim, nonnullos diversum statuere, et nostra scripta ita carpere, ut nihil ex scriptis nostris possint probare, nisi quod ipsis pulchrum esse videatur. Etiam si quis rosas loqueretur, essent tamen, quibus suae rosae urticam olerent. Adeo enim guidam sunt corrupto iudicio, ut etiam de his male loquantur et iudicent, quae teste eorum conscientia probent, faciunt id, quia facilius est aliena carpere, quam propria praestare, sunt namque in aliorum scriptis censores oculatissimi, in suis vero caecunientes.

Blasius literatus Skryniarich godine 1887

Dakako da sam se doista plašio od ugriza nekolicine zavidnika, koji zlonamjerno tumače Tvoj, nedavno na slavu domovine i hrvatskog puka hrvatski objavljeni rad o evanđelju gospodnjem i o blagdanima - zavidnika, za koje, kako poslovice kaže, ništa nije sveto nego ono što sami hoće.

Znam da naime neki pojedinci drugačije misle i naše spise tako primaju da ne mogu od naših spisa ništa odobriti, nego ono što se njima samima čini da je lijepo. Premda po koji od njih u govoru svome miriše na ružu, ima ih kojima te njihove vlastite ruže po kopri vi zaudaraju. Dapače ima i takvih, kojima je sud toliko izopačen, da o ovima (tj. o književnicima kao što je Vramec) zlonamjerno govore i osuđuju ono što bi po svjedočanstvu svoje savjesti odobravali, a čine to zato, jer je tuđe lakše usvajati nego vlastito izlagati; oni su naime u prosuđivanju tuđih rukopisa kritičari najvidovitiji, a u svom poslu (duševno i moralno) zaista zaslijepljeni.

nemškutar, švapčar, čovjek koji se prodao Nijemcima. Kulturträger u ironičnom smislu.
Kolonizator

nenadejano, iznenadno, nenadano

nevernik zbantuvani, pobunjeni veleizdajnik

nevidinčić, duša nekrštenog nezakonitog djeteta, ubijenog u porodu ili još u utrobi majčinoj, koja luta noćima po svijetu u obliku svijetleće kugle, tražeći smirenje, otkupljenje i izbavljenje

ničemurnjak, *ničemuren*, frivolus, nizašto upotrebljiv

niščekoji, ništarija, nitko i ništa

niščevnik, ništarija, nikogović

norma, zapovijedani crkveni blagdan. Od latinskog: norma, propis

nosilo (zlatno), barokna nosiljka, feudalna

nuternja, utroba; *z nuternje prorokovati* znači proricati iz ptičjeg droba

oblizač, sladokusac

obrist, pukovnik. Od njemačkog: Oberst

obšanitel, varalica, mistifikator

odvetčina, advocatura, ono što se plaća odvjetniku, advokatu

ogerlič, okovratnik

ognješčina, vrsta poreza, koji se plaća po pojedinom ognjištu

olenjka, uljenica

omeglavec, varalica

oroslán, *oroslanski*, lav, lavlji. Od mađarskog: oroslán. Turski: arslan, lav

orsag, država. Rusag, regio. Od mađarskog: ország

osjak, Senatula tinctoria, vrsta biljke

osmujiti, spržiti, opeći
osvalščina, presvalščina, vrsta crkvene kmetske daće, koja se plaća na dan svetoga Osvalda
overstlajdnandissa, potpukovnica
ovsenjak, kruh zobeni, zobenjак
ožuraš, lihvar, foenerator. Od latinskog usura: kamate

pacati, stavljati u "pac", u salamuru. Od njemačkog: Beiz
pačolat, caluatica, poculica, ženska peča. Od mađarskog: patyolat, najfinije platno
pajdaš, drug, prijatelj u zlu, suprug. Po mađarskom: bajtárs, pajtás
pajnkrt, dijete nezakonito
palandra, bludnica u najbrutalnijoj psovci, kao flundra, žena koja se doskitala iz nepoznata svijeta, iz zloglasnih daljina, "iz Flandrije"
palanjek, stup, kolac. Od latinskog: palanga
palčenica, procijep za prste. Vrsta sredovječnog mučila
pančati, povezivati se, splemati se, ljubakati. Od njemačkog: Pantscherl, potajno ljubakanje
parilo, kipućom vodom preliveno meso ili rublje u kipućoj vodi; od pariti, vaporare
parlavita, brbljavac. Od francuskog: parler i vite, govoriti i brzo
parkli, pandže
Pasanec Andrija, uz Gupca i Gregorića, jedan od vođa seljačke bune 1573
pašovabec, dežd pašovabec, mlaka proljetna kiša, koja mami travu da poraste za pašu
patakun, vrsta starinskog novca
patancija, eksplozija topa, odjek grmljavine topovske
pava, paun
pavilon, zastava. Od francuskog: pavillon
pekel, pakao
peklar, prosjak. Od njemačkog: Bettler
pekva, zdjela u kojoj se peče pečenje
pelati, voditi
perdulek, omalovažujući izraz za sitničavu osobu
perkelt, teleći gulaš. Od mađarskog: pörkölt
peršin soldački, Glechoma hederaceum, vrsta biljke
pezdač, čovjek koji pušta vjetrove (tiho)
pezdec, puvanjак, emissio crepitus ventri taciti
pihati, dirati, doticati
pika, koplje. Od njemačkog: Picke
pilko, grobar, u zagrebačkom lokalnom značenju. Od latinskog: vespillo
pinta, vinska mjera od dvije holbe, to jest dva polića, to jest litra. Pod tim simboličnim imenom osnivali su se početkom osamnaestog stoljeća po zapadnoj Hrvatskoj klubovi u kojima se plemstvo opijalo. Ti slavni plemenitaški vinski fakulteti traju od odlaska Turaka pak sve do konca 18. st. Per pintas multas diu vivat clara facultas! Francuski: pinte

Gdo pintu more vu se zlejati, slobodna je varijanta latinske napitnice:

Qui bene bibit, bene dormit,
 Qui bene dormit, non peccat.
 Qui non peccat, venit in coelum,
 ergo: qui bene bibit, venit in coelum.

pisan, šaren

pisana pečenka, pečenica

piskač, svirač, trubač; od piskati, derati se, cviljeti, bučiti

pistranga, pastrva. Od mađarskog: pisztráng

pitvina, pilo, piće

plahta, platno, na kojem se spava u postelji, čaršav

plahtica (božja), kaloper

plajbajz, olovka. Od njemačkog: Bleistift

planka, daska. Od latinskog: planca

planta, biljka. Od latinskog: planta

plomb, olovo, Od latinskog: plumbum

plundraš, pljenitelj. Germanizam od plündern

podagram tollere nescit medicina, medicina je bespomoćna pred ulozima

podežgalec, *podežganje*, palikuća, požar podmetnut

podimčina, vrsta poreza koja se plaća po dimu

pohižnina, vrsta poreza koja se plaća po kući

pokehdob, pošta

polič, mjera za tekućinu, *pol sajtljka*, ein halbes Seidel

pomaamaraš, brbljavac, klevetnik. Od talijanskog: poma amara, gorka jabuka

pomeknjenec, qui ubique se inmiscet, ubique adesse vult, ambiciozan štreber, koji se gura naprijed svim mogućim sredstvima, karijerist

ponjva, posuda u kojoj se kuha ili peče

porkolab, krvnik. Od mađarskog: porkoláb

poscati, pomokriti

posipni prah, pijesak kojim se sušila vlaga tinte po pismima

poskubsti, *poskubeti*, *skubsti*, čupati, raufen, rupfen, vello

pošakač, šaka zrnja ili nečeg što se može zgrabiti punom šakom

pot, znoj

potepuh, skitnica

potropati, razbiti, slupati, zdrobiti

pousser le régiment a la Cravate, izvjestan način vojničkog taktičkog obuhvatanja pomoću konjaničke navale s krila

pozoj, zmaj, aždaja

požirak, jednjak

pranger, palus infamans, sramotni stup. Od njemačkog: Pranger
pratfan, tava, tepsija. Od njemačkog: Bratpfanne
prebendar, svećenički čin. Praebenda, dohoci svećenički. Od latinskog: praebeo, dajem, dodajem
preda, plijen. Od latinskog: praeda
prehamljen, zapregnut, zasedlan, zauzdan. Od riječi ham, mađarski: hám
prepunčec, Glechoma hederaceum, vrsta biljke
presvalščina, vidi: *osvalščina*
prevrči se, preobraziti se
prezimec, prosinac, decembar
priklonit, pokoran
pripečenje, od pripetiti se, dogoditi se, dakle: događaj
puh, die Haselmaus
puhliv, čovjek plah i mekušac, koji zgrće samo za sebe. U prenesenom smislu: sebeljubiv
puhovec, mekušac
puklavka, grbavica. Od njemačkog: Buckel, grba
puntar, buntovnik. Od njemačkog: Bund, savez
"Purgarija naša ne jenoga je Vramca". 1235. Bela Kral zidati i nachinati vchini varas Gerchku goriczu v Zagrebe, i da onem purgarom velike prauicze. Ali vezda je lucztuo vunem nezlosno i okorna i terda vrata, malo imaiuchi gizdaui, Wchenim i mudrim ludem nepriatel i protiuniczi iesu. 1578. A. Vramecz. Poznati citat iz Vramčeve kronike, kao kulturnohistorijski zanimljiv autobiografski detalj koji ilustrira odnos između ovoga našega književnika i grada Zagreba
puriflam, oganj od baruta, eksplozija praha, puščani prah. Od njemačkog: Pulverflamme
pušlec, snop, pišla. Od njemačkog: Büschel
putača, volja, voljača, guša; u peradi: kesa na jednaku kao predželudac

rajngla, zdjela, posuda za kuhanje. Od njemačkog: Reindl
raknič, haljina, ogrtač, plašt, kabanica, vrsta odjeće
ranjčik, *ranjčki*, vrsta porajnskog srebrnog novca, rajnski forint, rhenanus
rascufan, razderan, raščupan
rataj, orač
razvudenje, razudba, sectio anatomica
rdeč, crven
regetati, kikatati
regetlin, raketa, trag gorućeg eksploziva. Od njemačkog: Rakete
regnikolarni klatež, to jest družba, koja se skuplja oko raznih regnikolarnih deputacija. Od latinskog: regnicola, stanovnik kraljevine
repača, zvijezda repatica, kometa
repudiare, odbiti, odbaciti
reš, prepečeno, tako pečeno, da se na površini prepečene materije javlja kora, kao prvi znak karbonizacije. Od njemačkog: resch
reštauracija, izbor općinskih ili županijskih funkcionara. Od latinskog: restauratio
rigla, poklopac od zdjele. Od njemačkog: Riegel, zasun

rihtar, sudac. Od njemačkog: Richter
rinčica, naušnica, minduša, kolut. Od njemačkog: Ring
ris, čarobni krug kojim se okružuju čarobnjaci prije čaranja ili sazivanja nečistih duhova i mračnih sila
robec, rubac, marama
ročaj, balčak od mača
rokovnica, daća, koja dospijeva na dan svetog Roka
rol, okrugla tepsija. Od njemačkog: Rohr
romar, hodočasnik, zapravo hodočasnik koji putuje na poklonstvo papi u Rim. Upotrebljava se u općem smislu za vjersko hodočašće
rožmarin, Rosmarinus officinalis, ružmarin
rožnjak, svibanj, maj
ručati, rikati. "Oroslan da rukne v taj špalir teleči..."
rusticus, kmet, seljak, muž

saja, *sajast*, *sajav*, čađa, čađav
sajavica, vrsta puške, koja ostavlja čađav trag
sajdani, svilen. Germanizam prema: Seide
sanjinec, sanjik
sapa, topla para koja se puši iz nozdrva ili nosnica
scalina, mokraća
scati, *poscati*, mokriti
se, sve
semi, svima
senca, sjena
septuh, vrsta starinske tkanine
sfrišuntksuntati, izdevetati nekoga temeljito. Germanizam od frisch und gesund, kakvim se pozdravom bičuju znanci korbačima na Herodešovo, na spomen nevino zaklane dječice jeruzalemske
sfruštan, *fruštati*. Čovjek sfruštan prije izгона iz grada prošao je kroz špalir šiba. Od latinskog: frustare, šibati, bičevati
sfundati, uništiti, ubiti, upropastiti. Od latinskog: affondare
shincati se, *hincati se*, kobila se hinca kad osjeti pastuha. U prenesenom smislu: izmožditi se neurednim životom
si, svi
signare cum ferro, žigosati gvoždem, paliti po ljudskoj koži razne žigove: ljiljan su nosile bludnice, a tatu je bio užezan ključ
silnjak, đavo, nasilno biće
simtamati, zvoniti simo-tamo, ustranu; tako se zvoni na pogreb, oluju i vatru
sindžirlija, metak ispaljen iz puške, nabijen sindžirli-zrnjem. Sindžir, lanac. Sindžirlija, Kettenkugel. Sindžirlija je i puška, nabijena takvim zrnjem
skala, pećina, stijena

skarletina, purpur. Od turskog: iskerlet
skolke, mrtvačka nosila, odor
skolopendra, vrsta dlakave gusjenice
skomine, sok, koji se cijedi iz usne šupljine, izazvan kiselinama ili tekom
skožnuvati, *skozenj*, bdjeti, bdilac
skrovnopisec, čovjek koji vodi brigu o događajima i prilikama i bilježi ih u potaji
skunkač, vrsta vodozemca, nedorasla žaba
slačiti, svlačiti, skidati
sladobizec, sladokusac
slâk, *Convolvulus*, vrsta biljke penjalice
slatki januš, *Pimpinella anisum*
slivkati, od muke upijati vlastitu slinu, jecati
slovenski orsag, hrvatski, slavonski, ilirski, slovenski su sinonimi
smetnja, pometnja, kaos
smucati se, sklizati se, vući se
smuda, žena koja je žigosana, stigmatizirana, pečatom zapečaćena. Od smuditi, osmuditi, žigosati, pečatom označiti, sramotno kazniti, stigmatizirati. Riječ je u zagrebačkom lokalnom govoru još živa za pojam žene sumnjivog morala u malograđanskom i flistarskom smislu
smudnik, top, barut
smunja, kao i smuda, žena sumnjiva u čudorednom pogledu
snebok, prosac
soha, grana suha, na kojoj netko visi: vješala
sojuznik, saveznik. Od ruskog: sojuz, savez
sokač, *sokačec*, *sokačica*, kuhar, kuharica
solze, suze
Somsedvar (*Szomszedvár*), Susedgrad kraj Zagreba, u doba seljačke bune jedan od utvrđenih gradova Tahijeve
sperhliv, *sperhnuti*, truo, natruo, trunuti
spopati, vidi: *zapopati*
spravišće, sabor, zbor, dogovor, kongregacija, skupština
sprečitavati, spoznavati, shvaćati
sprekrizman, čovjek lukav, namazan svim mastima pa i mašću svete Potvrde. Od grčkog: *chrisma*
spremeniti, izmijeniti, promijeniti
spreštiklati, raskomadati. Od njemačkog: *stückeln*
spuriš, *Verbena officinalis*, vrsta biljke
spuznjak smardljivi, sir mekan, naročito spremljen i fermentiran
srabljivec, vrsta vinskog glinenog vrča
srakar, u pogrdnom smislu: čovjek, koji je sam svoj vlastiti ugled zaprljao
srebrnjak, vrč vinski od srebra; novac
Stari, nadimak Ante Starčevića, kako su ga zvali u vlastitoj stranci
starka, stražnji dio tijela

stati se, ustati na bunu
stekli, bijesan
stepihlep, skitnica, probisvijet
stožernik, kardinal
strašilo koruzno, ptičje strašilo
stric-vujc, onomatopejska imitacija zvuka, kada snijeg škripi pod petom. Riječ je živa i danas, a označuje jaku studen. Kaže se: denes je bogme stric-vujc!
stropan, slupan; razbijen
strucati, prisiliti nekog. Od njemačkog: trutzen
sunčenica, *Helianthus annuus*, suncokret
svarbečica, svrab, vrsta kožne bolesti pod pazuhom
sverž, grančica

šamlast, sulud, luckast, kao muha bez glave
šamlijanika, damascenska sablja
šara, *šarka*, vrsta puške
šatan, sotona
ščava, napoj, spirine, uopće gnoj i blatna voda
ščerbav, krezub
šef, cijev kojom se crpe sisajući vino iz lagva. Njemački: schöpfen, crpsti
šeišana, vrsta turske puške
šent, nečisti duh, hudi duh, demon, prikaza, sablast, đavo
sereg, vojska; šerežan, šerežanin. Od mađarskog: sereg
seregbontov, top, kojim se može pobiti čitava četa. Mađarizam: bontó, uništavajući
šerežanka, vrsta puške
šibre, šibe
šica, vrsta puške. Bit će germanizam od schiessen
šindrova planka, tanka daščica, kojom su pokriveni krovovi. Latinski: scandula
šintar, živoder. Od njemačkog: Schinder
šipuš, svirač na frulu, piskač, trumbentaš. Mađarski: sipos
škerlec, ševa, *Alauda arvensis*. *Škerlec z čopicum*, strnadica, *Emberiza citrinella*
škoplen, uštrojen, kastriran
škornja, čizma
škrat, đavo
škrilak, šešir
škuri, mračan, opskuran, sumračan. Od latinskog: obscurus
škvorc, čvorak
šlaprček, gnjilo jaje, mućak
šloprok, klaonica
šmuglati, *prešmuglati se*, *prekrijumčariti se*. Od njemačkog: schmuggeln
šnefov drek, šljukino blato. Od njemačkog: Schnepfendreck

šnicar, rezbar, drvorezbar, gumbar, ostrugar, kipar, zlatar. Od njemačkog: schnitzen
šnofati, šmrkati burmut. Od njemačkog: schnupfen
šoca, vrsta puške; u prenesenom smislu: ljubovca. Od njemačkog: Schatz
šorš, sudbina. Od latinskog: sors. - Odnosi se na geslo Zrinskih: "sors bona nihil aliud" (dobra sudbina i ništa drugo)
špaler, niz u redu svrstanih ljudi. Od njemačkog: Spalier
špan, župan, knez, dostojanstvenik uopće, provizor, nadglednik feudalnog imanja, nadzornik kmetova: Mađarski: ispán
špancerati se, šetati se. Od njemačkog: spazieren
španga, vezanje užetom za kaznu. Od njemačkog: Spange. U Austriji kazna u vojsci, ukinuta tek pod konac Prvog svjetskog rata 1914-18
štibra, tributum, porez, daća. Njemački: Steuer
štifletlin, čizmetina. Od njemačkog: Stiefel
štimati, misliti, smatrati, razmišljati, cijeniti, poštovati. Od talijanskog: stimare
"Što težaci prideluju, naj ležaci nasladuju."
 Citat iz jedne Frankopanove napitnice:

Nek vam projde misal nujna,
 toči čašu vina rujna,
 da se srce razveseli,
 dobra volja k nam priseli.
 Što težaci prideluju,
 naj ležaci nasladuju.

Vitezovi, da ste zdravi,
 vrlo srića vami rabi,
 haj pri stolu gospockomu
 na mejdanu junačkomu itd.

štriga, vještica. Od latinskog: strix, odnosno grčkog: stri(n)ks
štroca, vrsta puške; puška i kokot puščani štrocaju
Štroca, nadimak biskupa Josipa Jurja Strossmayera
štrok, roda. Od njemačkog: Storch
štuca, vrsta puške. Od njemačkog: Stutz
štuka, germanizam od Stück, što znači komad; u prenesenom smislu: top

taboraš, čovjek koji utaboren logoruje, ratnik
tabornjik, general. Mađarski: tábornok
tačke, der Schiebkarren, kolica s jednim točkom

Tahi Franjo (Ferenc, Ferko), vlastelin susjedgradski i stubički, siledžija i krvnik kmetova, protiv kojega je 1573. planula seljačka buna, koju je hrvatski feudum krvavo skršio. - Još tristapedeset godina nakon njegove smrti stubičke seljakinje cjelivaju čizmu na reljefu njegove nadgrobne ploče, stavljene u donjostubičkoj crkvi, da bi stekle plodnost u rađanju. - Tahi je bio jedan od

najeksponiranijih protestanata, odiozan zagrebačkom kaptolu kao lutoran. Luther kao i papa podjednako su bili protivni seljačkim pokretima. Kada ban i biskup Drašković skida glavu Gupcu, on samo nastavlja Tahijevo djelo iz feudalne solidarnosti

taljanka, puška nabavljena iz Italije

taraska, manji top

tarh, trh, teret

tarnikmešter, tavernicus, magister tavernicorum regalium, sudac visokih sudova, blagajnik vrhovni tih sudskih foruma; indirektno: vrlo ugledno lice. Mađarski: tárnokmester

tataranka, vrstapuške

teca, tetka, u zagrebačkom govoru onaj usijani pečat, kojim su žigosani zločinci. Bula

teh za vunčičenje, čaj za pospješenje probave

teja, vrsta vrtne ruže, ruža čajnjača, Rosa indica, die Teerose

tenčina, sjenetina

tenda, šator. Talijanska riječ. Od latinskog: tendere

tenfati, pirjati, krompir se tenfa u rajngli. Od njemačkog: dämpfen

tenja, sjena

tern černi, Prunus spinosa, vrsta biljke

tešče, na *tešče*, natašte

timpan, bubanj

tlaka, *rabota*, *robot*, *tlača*, *tlačnik*, *klaka*, *tlaka*: *pešja*, *konjska*, *pešačka*, tlačiti, calcare, nogama gaziti, labores jobagionales praestare, tlaku davati, robotati, tlaku kao radnu snagu u formi prisilnog rada feudalnom gospodarstvu odstupiti besplatno, robovati.

Tito Brezovački, prebendar Sv. Marka u Zagrebu, pjesnik i komediograf, u svojoj pjesmi "Horvat Horvatom horvatski govori" ("Novi kalendar za leto 1801.") ovako tumači prednosti i koristi tlake:

Negdo gospon mora biti:
drugač kmet' ne budu siti,
gospon daje kmetu zemlju,
zat' gospoda tlaku jemlju.

Moj kmet! zemlja nije tvoja!
gospon veli: zemlja moja!
Moja zemlja tebe hrani,
od nevolje, glada brani.

Ak' ti gospon zemlje ne da?
kaj bu anda s tebe teda?
Gde buš onda oral, kosil,
kaj buš? odkud k-hiže nosil?

Anda tlaka je pravična,
nit vu ničem ni krivična,
gospon z-gruntom kmet' zderžava,
prav je, da kmet tlaku dava.

tocijanka, vrsta puške

tolvaj, razbojnik. Mađarski: *tolvaj*

tolvaj morski, pirat, morski razbojnik, gusar

topferl, noćna posuda. Deminutiv od njemačkog: *Topf*. "Bečki *topferl*" u političkom smislu: dvorski *topferl* - *chaise percée* na kome je Louis XIV. primao poklisare

Tot, Slovak. Mađarski pogrdni naziv. "Tót nem ember" - Slovak nije čovjek

totu, ovdje

tovaruš, *tovariš*, *tovarušica*, *tovarišica*, *tovarištvo*, drug, bračni drug, družica, drugarstvo

trclak, čovjek nespretn, pomalo slabouman, mutavac, bedaček

tremfus, tronog na ognjištu, trozub. Od njemačkog: *Dreifuss*

tri fertala na cušpajz, samoborska fraza kojom se najavljuje podne. Bit će novijeg datuma, jer *cušpajz* u zagrebačkom lokalnom suvremenom značenju znači varivo, a riječ je prvi lansirao Nestroy u jednoj svojoj lakrdiji. Vidi: *cušpajz*

Tripartitum, *Tripartitum opus juris consuetudinarii incliti regni Hungariae*, pravno djelo, na kome je ustavno pravo kraljevine Mađarske stoljećima počivalo. To Verböczyjevo djelo preveo je na hrvatski Ivan Pergošić 1574.

trojstručni dar od boga dan, slobodan prijevod lumperajske popijevke za prvih decenija 18. stoljeća:

Summum mundi trinum:
 Mulier, tabacum, vinum,
 Et qui curat de pluribus,
 Maximus est asinus.

trpuc, *terputec*, *Plantago*, vrsta biljke

trucati, prkositi. Od njemačkog: *trotzen*

tujc, tuđinac, stranac, neznanc

tumbak, žuta mjed

tvardogutec, koji može da guta tvrde stvari

urbarijalen, odnos, kojim se određuje relacija i način, kako treba kmet da plaća svoje daće i terete gospodinu kome je to dužan kao podložnik

valaš, obilno mnogo, gomila nečega

valižnik, tovarni, teretni konj. Od francuskog: *valise*, odnosno talijanskog: *valigia*

valuvanje, priznavanje, ispovijedanje

vanshajanje, izlaz iz nečeg. Exodus

vedriš, vjetar koji razvedruje

velkomešnjak, kolovoz, august, mjesec Velike Gospoje

verbuвання, pjesma koja se pjeva kada se verbuju plaćenici, novaci i vojnici uopće. Od njemačkog: *werben*

veruvani žitkapisec, naturalistički opisivač života, vjeran, vjerodostojan kroničar svog vremena

verzotoč, stihotvorac

verzuš, stih. Od latinskog: *versus*

ves, selo. Nova Ves zagrebačko kaptolsko predgrađe

vešča, vještica

vezda, sada

virostovnik, *virostovnik virostuje*, *virostuvati*, bdilac, bdilac bdije, bdjeti. Mađarski: *virrasztani*

višnjina, višnjevo drvo, krošnje u voćnjaku višnjevom

vitiznanec, poeta

vlačuga, žena koja se vuče preko plotova

vogel, ugao

vojsk, vosak

vomitorijum, prostorija za bljuvanje, bacanje. Od latinskog: *vomare*

vonjha, vonj, smrad

vračto, lijek

vragomlek, vrsta biljke

Vramec Antun (1538-1587), kanonik zagrebački, pisac kroničar, opozicionalac u stalnim sukobima sa zagrebačkom općinom, biskupijom i Kaptolom. Pop, pa raspop, oženjen, vječna nemirna lualica po našim župama i javnim službama. Vidi: "Purgarija naša"

vre, već

vuhnica, uška, dio ljudskog ili životinjskog uha

vuk med nogami, upaljena, naribana koža među nogama

vulogi, reuma, kostobolja, podagra

vuložlivec, reumatik

utel, foraminosus, šupljikav (crvotočan)

vuzem, *vuzemski*, Uskrs, uskrsni

vshodni, istočni

zablejati se, zabljuditi se u nešto

zamotoavka, zapletaj

zanoiica, kukec, gnojna upala ispod noktiju

zapahati, zavijoriti se

zapopati, slijepiti popom. Od njemačkog: *Pappe*, gusta mješavina od brašna i vode

zaškraban, zakrabuljen, zakrinkan, maskiran

zavrček, zametak u ženskoj utrobi

zbatriti, ohrabriti. Od mađarskog: *bátor*

zbetežati, oboljeti. Od mađarskog: *beteg*, bolest

zbulan, čovjek žigosan, zapečaćen, označen znakom sramotnim kao bludnik, krivac, tat, grešnik. Od latinskog: *bullare*, pečatom žigosati, pečatiti

zdeličar, čovjek koji živi na tuđem kruhu

zdežman, desetkovan

zdrepati, zgaziti, zdrobiti

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

žitkapisec, životopisac, biograf, kroničar

žmah, tek, okus. Od njemačkog: Geschmack

žmehko, teško

žmigavec, čovjek okretan kao sljepić

žmul, litra i pol, čaša, kupa

žolč, *žolčen*, žuč, žučan

žoldoš, plaćenik. Od latinskog: solidus, odnosno talijanskog: soldato, a i Madžari upotrebljavaju istu riječ: zsoldos

žoltar, psalam. Od madžarskog: zsoldár

žranje, *žderilo*, jestvine, jelo, hranjenje u pogrdom smislu

žulencija, medalja

žvalavi mozulaš, čovjek pun čirova i žvala; gnjilotr

žveglati, svirati u frulu, žveglu

žvenkati, zveckati, zvoniti

žveplo, *žveplen*, sumpor, sumporast. Od njemačkog: Schwefel

ABECEDNI POPIS PJESAMA

BABA CMIZDRI POD GALGAMA	59
BOGEČKA	48
CARMEN ANTEMURALE SISCENSE	35
CIGANJSKA	50
GALŽENJAČKA	64
GUMBELIJUM ROŽA FINO DIŠI	7
HARCUVANKA	38
KALENDARSKA	61
KEGLOVICHIANA	19
KHEVENHILLER	34
KOMENDRIJAŠI	52
KRAVA NA OREHU	16
KRONIKA	47
LAGERAŠKA	32
LAMENTACIJA O ŠTIBRI	10
MIZERERE TEBI, JERUZALEM	65
NA MUKAH	40
NENADEJANO BOGČIJE ZVELIČENJE	66
NI MED CVETJEM NI PRAVICE	5
NOKTURNO	51
PETRICA I GALŽENJAKI	3
PLANETARIJOM	67
PO MEDVEDNICI	37
PO VETRU GLAS	29
POGREBNA PESEM PILKOV POD	
SISKOM	45
SANOBORSKA	16
SCHERZO	14
SECTIO ANATOMICA	60
STRIC-VUJC	17
TUROPOLSKA REŠTAURACIJA	18
V MEGLI	44
VERBÖCZY	39
VERBUVANKA	31
VIGILIJA ALI STRAŽA NOČNA	7